1991.
VII. évf. 3. (44.) szám
Ára: 58 Ft

video magazin

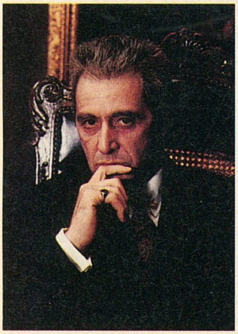

LUCAS GALAKTIKUS BIRODALMA

AZ EROTIKUS JESSICA LANGE

A KERESZTAPA I–II–III.

SZTÁRPORTRÉ: GENE HACKMAN

Rendelje meg nálunk a Video Magazint!

Aki szerkesztőségünknél rendeli meg a Video Magazint, havonta, nyomdafrissen juthat a lap legújabb számához. Kiadónk vállalja, hogy aki a Magazin BT-nél fizet elő a kiadványra, annak azt lakcímére azonnal postázza, mihelyt az újság elhagyta a nyomdát.

ELŐFIZETÉSI DÍJ:

3 hónapra 174 forint
6 hónapra 348 forint
9 hónapra 522 forint
12 hónapra 696 forint

Ha él a lehetőséggel, kérjük, töltse ki a megrendelőlapot, ám az is elegendő, ha a megrendelőlapon kért adatokat küldi el számunkra, együtt a postai feladóvevény igazoló szelvényével, vagy annak másolatával.

Kérjük, a csekkre írja rá: OTP XIII. ker. fiók 217–98292–10106–4

Címünk: Video Magazin 1135 Budapest, Frangepán u. 50–56.

A Video Magazinra bármelyik hónaptól előfizethet.

Előző havi, évi számaink korlátozott példányszámban még megvásárolhatók szerkesztőségünk épületében:

Budapest 1135, Frangepán u. 50–56., a földszint 11-es szobában.

A megrendelőlapot lásd a 39. oldalon.

video magazin

Kedves Olvasó!

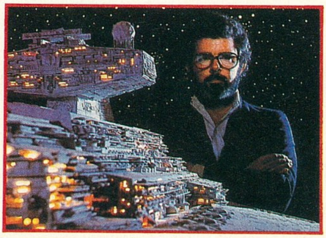
Bizonyára sokszor elgondolta már, milyen jó érzés is otthon, a megszokott kényelmes fotelben házimozizni: nézni mondjuk Jessica Lange, Gene Hackman egyik filmjét, vagy George Lucas egyik alkotását; esetleg a Folytassa... vígjátéksorozat egyik epizódját, amiről egy, másfél évtizede, moziba járós korunkban még csak nem is ábrándoztunk. Ám mostanában az is biztosan megfordult a fejében, hogy a nagy sztárok mellett milyen jó is volna családunkat, uram bocsá' magunkat nézni a képernyőn. Hogy is volt az a vasárnapi kirándulás? Milyen is volt az elmúlt karácsony? Hogyan is ballagtunk érettségi idején? Hány gyertyát is fújt el a tortán gyermekünk harmadik születésnapján? Technikailag ennek ma már semmi akadálya. Nem kell hozzá más, mint egy kamera, illetve annak képmagnóval egybeépített elterjedt változata, egy kamkorder. Sokat tudnak az ilyen gépek, nagyon is sokat. Ez kiderül e havi tesztünkből is. Elvileg választani is nehéz közülük, anynyi fajta van már belőlük. Ennek bizonysága Böngésző rovatunk, melynek lapjain sok tucat kamkorder számokba sűrített műszaki jellemzőit böngészhetjük át. No és persze az árukat márkában, amely egyben a honi forintárakat is döntően meghatározza. Ma már itthon is jó néhány kameracsoda közül választhatunk. Egy ilyen készülékért azonban sajnos valamivel hosszabb ideig kell spórolnunk, mint egy képmagnóért. Annak is, aki távol jár, annak is, aki közel jár e spórolás végállomásához, ajánlom magazinunk vásárlás rovatát, melyben hasznos tanácsokat kaphat. Azoknak pedig, akiknek ma még álom, hogy saját kamkorderükkel örökítsék meg családjukat, magukat, kérem, egyelőre érjék be Jessica Lange, Gene Hackman, s George Lucas portréival.

Falus Tamás

A Magazin Társaság kiadványa
Szerkesztő: Falus Tamás
Művészeti szerkesztő: Bagoly Melinda
Képszerkesztő: Fejér Gábor
A szerkesztőség és levélcíme:
1135 Budapest XIII., Frangepán u. 50–56.
Telefon: 131-7789, 111-0893, 111-9004
Telefax: 131-8173
Kiadja a Magazin Társaság
Kiadásért felel: dr. Laczkó Ildikó
Szedés: UNIÓ Fényszedő Üzem
Révai Repro Kft
Nyomás: Révai–Óbuda Nyomda Kft
Fv.: Bánáti László ügyvezető igazgató
Terjeszti a Magyar Posta
Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR) 1900 Budapest XIII., Lehel u. 10/a., közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR Postabank Rt. 219-98636, 021-02799 sz. pénzforgalmi jelzőszámra

HU ISSN 0237-5141

video magazin

Folytassa újra, doktor

(Carry on Again Doctor)

A kritika szerint ez a történet a Folytassa sorozat legjobb filmje, „a nevetőgáz egy elsöprő fuvallata".

A kiváló sebész, Frederich Carver úgy látja, hogy szerelmes és gazdag páciense, Ellen sokat ígérő pénzforrás lehet a klinika alapítványa számára. Carver mesterkedései közben egyik ifjú orvosa, Nookey némi bonyodalomba keveredik egy szexbombával, Goldie-val, és ez túlnő a röntgenszoba keretein, káoszt okozva a kórtermekben.

Nookey-t végül is felmentik a büntetés alól, de elküldik egy dzsungellel borított szigetre az ott működő orvosi Misszióhoz. Ott már várja őt a Misszió szolgálatosa, akit túlsúlyos feleségek háreme vesz körül.

Színes, hangalámondásos angol vígjáték, 89 perc
Főszereplők: Kenneth Williams, Sidney James, Joan Sims
Rendezte: Gerald Thomas

Forgalmazza a Mokép Video

Jogtulajdonos: CANDID COURT

Folytassa a háta mögött

(Carry on Behind)

A berlini születésű hollywoodi sztár, a bűbájos Elke Sommer tűnik fel ebben az epizódban mint egy különc angol professzor asszisztense. Az orosz régésznő, Anna azért érkezik a szigetországba, hogy egy római város romjai után kutasson a professzorral és annak diákjával.

A probléma csak az, hogy a romok egy csinos és kevésbé csinos hölgyek által lakott lakókocsi-tábor alatt vannak.

A letépett nadrágokat és a hangos méltatlankodásokat látva kezdődhet is a kacagás.

Színes, hangalámondásos angol vígjáték
Főszereplők: Elke Sommer, Kenneth Williams, Joan Sims, Jack Douglas
Rendezte: Gerald Thomas

Forgalmazza a Mokép Video

Jogtulajdonos: CANDID COURT

Szenvedélyek története

(This Story of Love)

Az özvegy Tachibana egy kaszkadőrcsoportot vezet. A felesége tíz évvel ezelőtt lett öngyilkos, miután viszonyt kezdett Murasaméval, aki azután eltűnt. Egy rendező remek munkát ajánl a csoportnak egy készülő filmben, azonban Tachibana tudja, hogy Murasame nélkül ők ezt a produkciót nem tudják megcsinálni, ezért visszahívja őt. Folyik a forgatásra való felkészülés, ám a kaszkadőrök félnek az esetleges halálesetektől, ugyanis a rendező a valósághűség érdekében az üldözési jelenetekben igazi lövedéket használ. Szerelem, tűz és vér, szenvedély és félelem: mindez együtt e híres kaszkadőr történetében.

Színes, feliratos japán kalandfilm, 115 perc
Főszereplők: Masatoshi Nakamura, Miwako Fujitani, Masahiko Kondo
Rendezte: Toshio Masuda

Forgalmazza a Mokép Video

Jogtulajdonos: SHOCHIKU

A halál árnyékai

(Death Shadow)

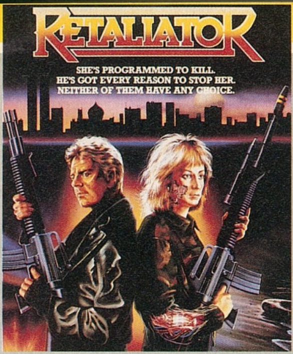
Tokió-ban működik egy titkos, shógunokból álló társaság, akiket az emberek „Árnyéknak" hívnak. Yasukét, egy kivégzésre ítélt bűnözőt megmenti Utsomi rendőrbíró és megparancsolja neki, hogy legyen ő is „Árnyék". Miután ebbe Yasuké beleegyezik, megmentője elvágja a hangszálait, így biztosítandó a hallgatását.

Húsz év múlva Yasukét és a többi „Árnyékot" csapdába ejtik és meggyilkolják Lord Matsudaira parancsára. Ezután szerepüket és feladatukat szép, fiatal nők, az áldozatok asszonyai veszik át és véres küzdelemben próbálják megszerezni a gyilkos Lord csempészetben való bűnösségét bizonyító dokumentumokat...

Színes, feliratos japán kalandfilm, 118 perc
Csak 16 éven felülieknek!
Szereplők: Mariko Ishihara, Masanori Sera, Mari Natsuki
Rendezte: Hideo Gosha

Forgalmazza a Mokép Video

Jogtulajdonos: SHOCHIKU

A bosszú

Egy terroristacsoport, amelynek vezetője a szép és kegyetlen Samira, Casuba városában összevissza lövöldöz, üzleteket rombol szét, embereket sebesít és öl meg.

Az „akció" végén elrabolnak két amerikai gyermeket, akik egy kiránduláson vesznek részt. A terroristák társaik szabadon engedését követelik. A C.I.A. visszahívja a legjobb ügynökét, Arie Mathiust, hogy kiszabadítsa a gyerekeket.

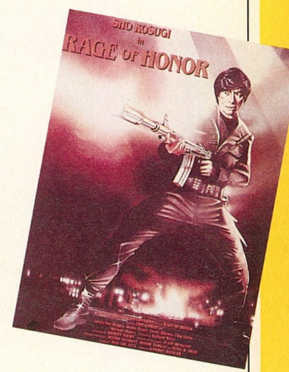
Az akció sikerül, sőt még a szép Samirát is sikerül fogjul ejteni, aki közben súlyosan megsérül.

Megmentik az életét, de agyába egy gépet operálnak be – ettől gyilkológéppé változik. Vajon ki lesz a győztes? Samira, a gép, vagy Arie, az ember?

Színes, szinkronizált amerikai film, 1988
Főszereplők: Robert Ginty, Sandel Bergman
Rendezte: Holdman Elran

Forgalmazza a Video 2000 — TRANS WORLD ENTERTAINMENT

Dühöngés a becsületért

Siro és Ray kitűnő rendőrök, együtt dolgozva szoktak hozzá a sok veszélyhez, ám soha nem gondolták, hogy közülük is kerülhet ki áruló: Rayt brutálisan meggyilkolják.

Siro mindenképpen kézre akarja keríteni a tetteseket – számára ez becsületbeli kérdés –, de felettesei megtiltják, ezért feleségével utazik Szingapúrba. Nyomozás közben feleségét is meggyilkolják, ekkor jön rá, hogy ki a tettes...

Színes, szinkronizált amerikai film, 1987
Rendezte: Hesler Gordon
Főszereplők: Sho Kosugi, Louis Vohu Bergen, Rubin Evens, Chip Lucia

Forgalmazza a Video 2000 — TRANS WORLD ENTERTAINMENT

A Video 2000 valamennyi filmje szinkronizált.
A kft. címe: 1142 Budapest, Rohonc u. 6.
Tel.: 251-1019

Érezni a forróságot

Nő, szigorú és végzetes. Zsaru! A legjobb zsaru San Franciscóban. Miután megkapja a Buenos Aires-i kábítószeres banda dossziéját, kiadja magát kínai táncosnőnek.

A kis táncosnő száma nagy sikert arat, mindenkit magával ragad a színpadon.

A legnagyobb show-manager sztárt akar csinálni belőle Amerikában, és éppen ez az, amit a kis táncosnő el akart érni, mert a manager a kábítószeres banda feje. Megtudja, hogy a heroint a nők mellében akarja átcsempészni. Kitudódik, hogy a kis táncosnő zsaru. Csak egy út van a bűnösöknek: megérezni a „kis táncosnő" erejét.

Színes, szinkronizált amerikai film
Főszereplők: David Dukes, Tiana Alexandra, Rod Steiger
Rendezte: Joel Silberg

Forgalmazza a Video 2000 — TRANS WORLD ENTERTAINMENT

A féleszű feltaláló

Malcolm, a jámbor, kissé együgyűnek tűnő fiatalember egyedül él anyjától örökölt kis házában. Mivel munkahelyéről kirúgták, munkanélküliként egyre fogy spórolt pénze. Ám ahelyett, hogy állást keresne, immár egész nap szenvedélyének hódol: a legkülönfélébb technikai eszközöket, szerkezeteket, berendezéseket, maketteket állítja elő, bámulatos tehetséggel. Ahhoz, hogy meglegyen a betevő falata, a ház egyik szobáját kiadja. Az albérlő Frank éppen most szabadult a börtönből, aki barátnőjét is magához költözteti. Együtt lesznek figyelmesek az ártatlan zseni találmányaira, amelyek kiválóan hasznosíthatók bankrablásokkor...

Színes, szinkronizált amerikai film
Főszereplők: Colin Friels, Linda Davies, Chris Haywood, John Hargreaves
Rendezte: Nadin Tass

Forgalmazza a VICO

CANNON

Modern szerelem

Greg születése pillanatától szeretetre vágyott, de a lányokkal valahogy sosem volt szerencséje. Élete párját azonban mégis sikerül megtalálnia, a lehető legfurcsább helyen, az urológián. S nem is akárki a szeretett hölgy, hanem maga az urológus doktornő, dr. Billie Parker. Greg addigi, lányokról szerzett rossz tapasztalatai semmivé foszlanak, s jöhet a boldog házasélet. Hamarosan megszületik kislányuk, s ettől kezdve az örömök, gondok, bajok már a gyermeknevelés mindennapjaiból fakadnak...

Színes, szinkronizált amerikai vígjáték
Főszereplők: Robby Benson, Karla DeVito, Burt Reynolds, Frankie Valli
Írta és rendezte: Robby Benson

Forgalmazza a VICO

CANNON

Sztárleszállítás

Liza sikeres színésznő és énekes, igazi nagy sztár. Los Angeles előkelő negyedében egy tágas villában egyedül él, házát – dollármilliókért – szeretné nagyobbal felváltani. Hódolója egy szimpatikus, kedves, gazdag fiatalember, aki megkéri Liza kezét. Látszólag minden tökéletes... De Liza kettős életet él: nappal ő a sztár, míg éjjelente, szőke parókában prostituáltként viselkedik: képes húsz dollárért odaadni magát az első jött-mentnek, megfejthetetlen okokból. Ezt az életét mindaddig folytathatja, míg valaki rá nem jön, hogy a két nő egy és ugyanaz a személy. Ekkor azonban még megfejtésre vár az indíték...

Színes, szinkronizált amerikai film
Főszereplők: Rebecca Holden, Bernard White, Eddie Barth, Dick Sarget
Rendezte: Paul Leder

Forgalmazza a VICO

CANNON

Őrült küldetés

Nem kevésbé őrült és nem kevésbé látványos, mint az első rész. (Bővebben lásd Video Magazin 1990/11.)

Színes, szinkronizált amerikai–hongkongi akció-paródia film
Főszereplők: Samuel Hul, Carl Mak, Sylvia Chang
Rendezte: Eric Tsang

Forgalmazza a ZOOM

Gyártó:
Cinema City Ltd.

A gyilkolás művésze

Rejtélyes, intelligens, halálos: ő Alejandro Philippe Salazar, egy nemzetközi bűnbanda vezére, a gyilkolás művésze, aki bosszút forral a szövetségi ügynökök ellen. Őket tartja felelősnek barátja börtönbeli haláláért. Travis Abilene titkosügynök saját módszerével veszi fel ellene a harcot, tervét különleges képességeire alapozva. A szépséges Donna a szigonypuska mestere, pilóta és búvár, Taryn motoros akrobata, fegyverszakértő, Sade harcművész, kickbox-bajnok, Edy mesterlövész és az álcázás mestere...

Színes, szinkronizált amerikai akciófilm, 1986
Főszereplők: Dona Speir, Hope Marie Carlton, Harold Diamond
Írta és rendezte: Andy Sidaris

Forgalmazza a ZOOM

MALIBU BAY FILMS

Álomküldők

Egy különleges képességű fiatalember beleálmodja magát mások álmaiba, legyőzi a gonosz szörnyeket, így szabadítva meg őket lidérces álmaiktól. Ám akad, aki hasonló képességeit rosszra használja... és amikor az Egyesült Államok elnöke kezd rosszat álmodni, az összecsapás elkerülhetetlen.

Színes, szinkronizált amerikai film
Főszereplő: Dennis Quaid
Rendezte: Joseph Ruben

Forgalmazza a ZOOM

WEINTRAUB

Zoom: 1024 Budapest, Keleti Károly u. 28/a. Tel.: 115-4115
A Zoom Kft. valamennyi filmje a Magyar Szinkron és Videó Vállalatnál készült szinkronnal jelenik meg. A Zoom videón hamarosan látható filmjei: Főiroda – amerikai vígjáték, Buszon – angol komédiasorozat, Cápavadász – amerikai kalandfilm, Dick Tracy rajzfilmen, Winnetou I–III., Cousteau kapitány természetfilmjei és még sok más...

Rettegés az éjszakában

(Fear In The Night)

Vidéki kollégium Angliában, a nyári szünidőben. Az üres épületben csak a féllábú iskolaigazgató él. Ide érkezik meg a fiatal tanárnő férjével együtt, aki az iskola gondnoka lesz. Eközben a faluban rejtélyes gyilkosságok történnek. Az igazgató falába vészjóslóan kopog a kihalt folyosókon... A termekben síri csend, a fehér leplekkel letakart bútorok már az őszre várnak... És a fiatal tanárnőn elhatalmasodik a félelem...

Színes, szinkronizált angol thriller
Főszereplők: Judy Geeson, Joan Collins, Ralph Bates
Rendezte: Jimmy Sangster

Forgalmazza a ZOOM

WEINTRAUB

Szaffi

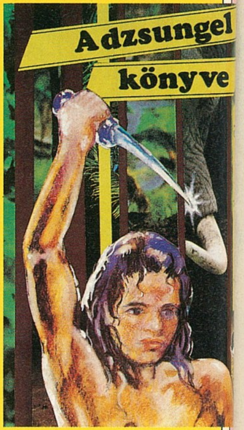
Jókai Mór Cigánybáró és Szaffi című művei nyomán írta Dargay Attila, Nepp József és Romhányi József

Színes magyar rajz-mesefilm
Tervezte és rendezte: Dargay Attila
Gyártó: Pannónia Film Vállalat
80 perc

Forgalmazza a HELIKON VIDEO

A dzsungel könyve

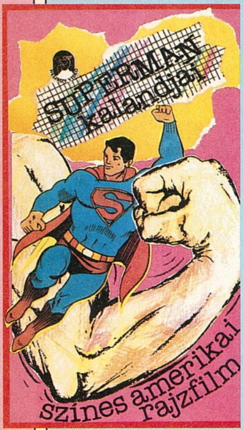
(The Jungle Book)

Mauglit, a falujából elkóborolt kisfiút a farkasok nevelik fel az indiai őserdőben. Évekkel később találkozik ismét az emberrel, a civilizációval, amikor egy tigris kikergeti a dzsungelből. Igazi helyét az emberek között sem találja, így kénytelen visszatérni az állatok közé, ahol szembeszáll ellenségével, a tigrissel...

Színes amerikai mesefilm
Rendezte: Korda Zoltán
107 perc

Forgalmazza a HELIKON VIDEO

Superman kalandjai

Az ismert képregényhős legizgalmasabb kalandjait láthatjuk.

1. SUPERMAN
(Az eredeti történet)
2. SUPERMAN
ÉS A GÉPSZÖRNYEK
3. SUPERMAN
ÉS A MÁGNESES TÁVCSŐ
4. SUPERMAN
ÉS A JAPOTEUROK
5. SUPERMAN
ÉS A LÖVÉSZEK
6. SUPERMAN
ÉS A DZSUNGEL DOBJAI
7. SUPERMAN ÉS A MÚMIÁK

Színes amerikai rajzfilm-összeállítás
Készítette a Fleischer stúdió 1941 és 1943 között
60 perc

Forgalmazza a HELIKON VIDEO

Vili, a veréb

Vili, a meglehetősen komisz kisfiú egy nap úgy dönt, hogy iskola helyett, torokfájásra panaszkodva, egy kicsit pihen. Hogy ne unatkozzék, Cili macskát veszi üldözőbe, majd légpuskával verebekre lövöldöz. Verbéna, a madárvédő tündér elhatározza, hogy Vilit jóravaló fiúvá változtatja. Sajnos, az átváltoztatás nem sikerül tökéletesen, ugyanis elfogy az átalakító spray, és az éppen verébbé változtatott Vili egy kicsit úgy marad...

Színes magyar rajzfilm
Rendezte: Gémes József
Gyártó: Pannónia Film Vállalat
80 perc

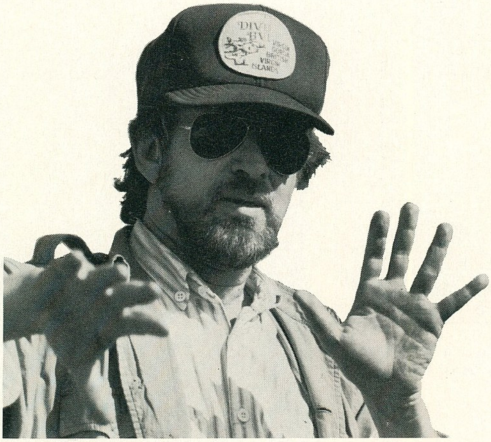
Forgalmazza a HELIKON VIDEO

REFLEKTORFÉNYBEN A PRODUCER:

GEORGE LUCAS

1964-ben egy, a kaliforniai Modestóból érkezett sovány, visszafogott fiatalember jelentkezett a Dél-Kaliforniai Egyetem filmművészeti fakultására. Tizenöt esztendővel később multimilliomos volt már, – ám változatlanul sovány és visszafogott.

George Lucasnak hívják. 1944-ben született. Sokáig olybá tűnt, hogy első filmje, az 1970-ben bemutatott *THX 1138* című artos sci-fi egyben az utolsó is lesz. Producere a barátja, a szintén ismerős nevű Francis Ford Coppola volt. Közös vállalkozásuk, a Zoetrope Studió körül csoportosultak mindazok az ifjú filmes szakemberek, akik Hollywood bevételét tűzték ki célul maguk elé. Sikeresebb ostromot nemigen ismer a filmtörténet, hisz nevük – Michael Cimino, Steven Spielberg, Lawrence Kasdan, John Dykstra – napjainkra legendává lett.

Elutasított Csillagok háborúja

A kezdet természetesen egyikük számára sem volt könnyű. Lucas THX-ének bukása értékes tapasztalattal gazdagította a rendezőt: sosem szabad egy vállalkozás sikerét a kisebbség kifinomult ízlésére bízni... A kudarc ugyancsak megnehezítette a dolgát, mikor következő produkciója, az *American Graffiti* (nálunk: A Rock nagy évtizede) forgatókönyvével házalt. Az Universal stúdió végül vállalta a kockázatot, s az 1973-ban bemutatott mozi végre beváltotta a hozzá fűzött reményeket. A csillagászati bevételek ellenére az Universal meglehetősen tartózkodón fogadta Lucas soron következő ötletét, egy tizenhárom gépelt oldalt kitevő vázlatot, mely a *Csillagok háborúja* címet viselte. A végső verdikt: elutasítás. Az időpont: 1975.

A többi már történelem. Ez alkalommal Alan Ladd Jr. és a 20th Century Fox stúdió volt merész, s nem maradt el az újabb siker sem – a világsiker. A legutolsó, amelyet Lucas rendezőként jegyzett. A csillagháborús erőfeszítések közepette, kénytelen-kelletlen, letett egy korábbi forgatókönyve megrendezéséről; a filmet *Apokalipszis most* címmel végül Francis Coppola készítette el. Lucas producerré lépett elő.

Hogy nem a forgatással együtt járó fáradalmakat elégelte meg, azt már 1979-ben, a *Birodalom visszavág* norvégiai helyszínein bizonyította. E film főcímében tűnt fel először gyártásvezetőként is. *Az Elveszett frigyláda fosztogatói*nak stábjával Peru őserdeiben és a tunéziai sivatagban időzött – mint társforgatókönyvíró és minden eshetőségre készenálló ötletgyáros. Neve ekkorra éppúgy védjegynek számított már, mint a hetvenes évek másik fenegyerekéé, a *Cápá*val befutott Steven Spielbergé.

Csalhatatlan választások

Lucas legnagyobb erényének – a mítoszteremtés már-már transzcendens képességétől eltekintve – azt tartják, hogy csalhatatlanul választja ki a célnak leginkább megfelelő embereket. A Birodalom...-hoz Leigh Brackett írónőt, Irwin Kershner rendezőt, Frank Oz bábművészt; a Frigyládához a főszereplő Harrison Fordot, s persze magát Spielberget is.

A Lucas–Spielberg páros egykettőre „kinőtte" a tiszta science fiction műfaji kereteit, és az Elveszett frigyláda bombasikere kijelölte úton továbbindulva ezoterikus (találóbb kifejezést aligha találhatunk) mozik készítésébe fogott. Lucas valamiféle módon mindig otthagyja keze nyomát az azóta bemutatott filmeken: olykor – mint a Frigyláda esetében – név szerint megemlíttetik, máskor – a legkitűnőbb példa erre az *E.T.* – a háttérben marad; olykor mint vágó (hisz ezt a mesterséget is kitanulta) jeleskedik. Vizuális fantáziájának kiteljesítése érdekében létrehozta az Industrial

Indiana Jones azt vallja, hogy a lovaglást, akár a kerékpározást, sosem lehet elfelejteni...

Light and Magic elnevezésű céget (kb. Ipari léptékű fény és varázslat), mely speciális effektusok előállításával foglalkozik, s bérmunkásként kivette részét olyan produkciók elkészítéséből is, mint a *Star Trek* (Csillagösvény) széria legutóbbi darabjai.

Az 1984-es esztendő minden szempontból Lucas legkiemelkedőbb éve. *A Jedi visszatér*rel ígéretéhez híven befejezte csillagháborús filmtrilógiáját (a várható folytatásról azóta is évről évre suttognak a „jól értesültek"), az Indiana Jones-sorozat

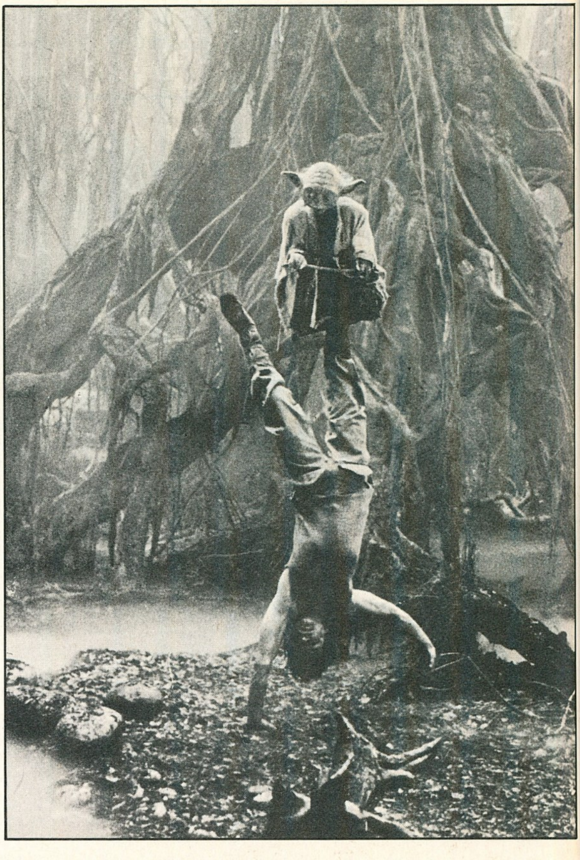

Klinikai tisztaságú jövőbeli láger a THX 1138-ból. Figyeljék a lucasi színmisztikát!

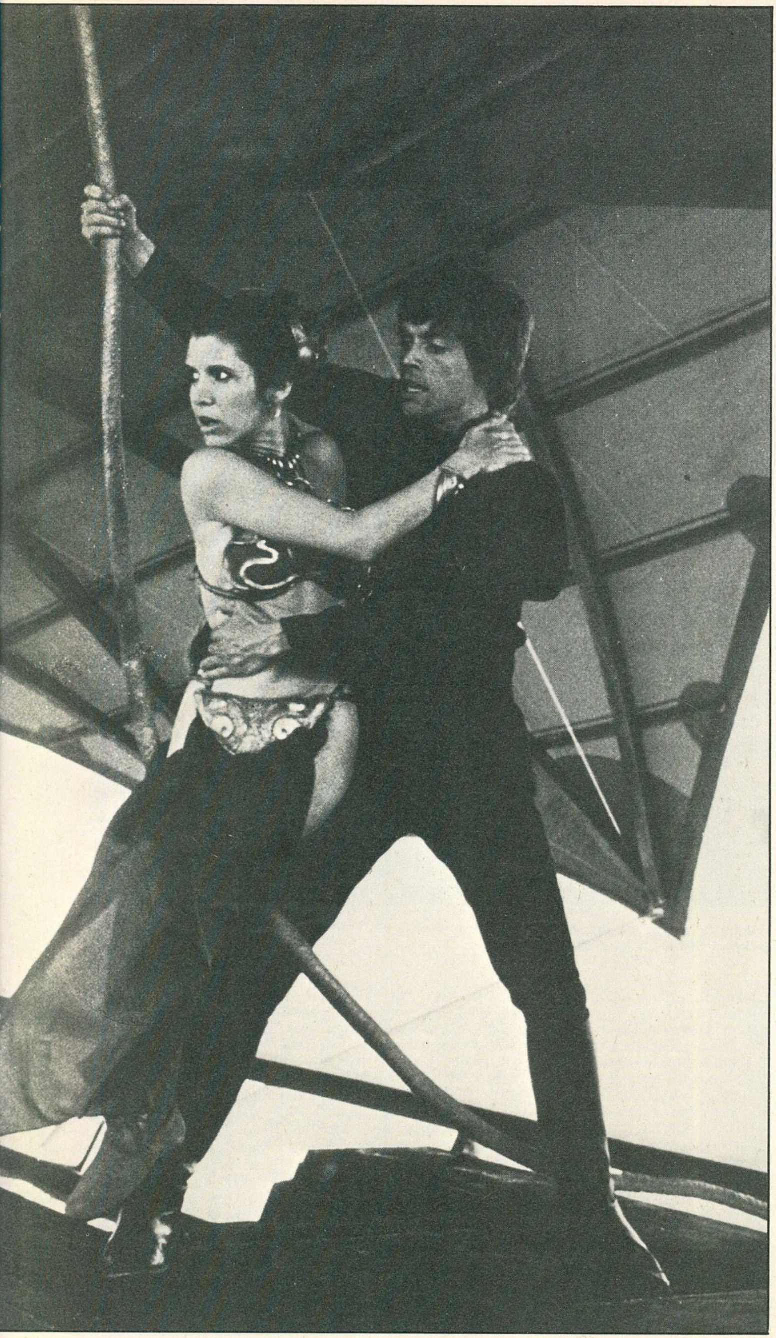
a *Végzet templomá*val folytatja diadalútját, az Industrial Light and Magic szekere diadalmasan gurult, azóta pedig...

A Lucas-univerzum

Nos, mi is történt azóta? Lucas néhány kisebb sztorit bocsátott a televízió rendelkezésére, melyből három filmet is forgattak az Endor bolygón élő ewokok (a Jedi sztárjai) és hasonszőrű társaik kalandjairól. Közreműködött Indy harmadik nagy dobása, az *Utolsó keresztes hadjárat* filmrevitelében. Disney csodavilágában saját pavi-

A Mester és tanítványa: Yoda és Luke közös gyakorlata. Ellenfelük a rettegett Galaktikus Birodalom...

Luke Skywalker jedi-lovagként tér vissza a csillagtrilógia harmadik filmjében. Nem minden feladata ilyen kellemes...

lont építtetett, ahol az aranyszínű műember, a Csillagok háborújában megismert C–3PO kalauzolja a Lucas-univerzum iránt érdeklődőket. Befolyását sejteni az Amblin cégnél, mely korszakos filmremekek sorát hozta létre „visszavonulása" óta, a *Gremlinek*től egészen az *Arachnophobiá*ig... Lucasszal tehát megtörtént az, ami csak egy-egy kiválasztottnak lehet osztályrésze: már életében legendává vált.

Mi lesz holnap?

Nem tudni, mit forgat a fejében mostanság, nem tudni, fog-e rendezni még – a lehetőséget egyetlen megnyilatkozásában sem zárta ki –, a modern filmművészetre gyakorolt hatása azonban kétségbevonhatatlan. Sikerre vitte azt a törekvést, mely az évek során oly sok *auteur,* többek közt John Carpenter, Larry Cohen vagy David Cronenberg vesztét okozta: függetlenítette magát és munkatársait a hollywoodi nagy stúdiók bonyolult finanszírozási rendszerétől. Ugyanekkor, a nézők milliói számára, immár ők, és nem a patinás, jó nevű régi cégek jelentik Hollywoodot – a „kaliforniai fiúk" küzdelme tehát sikerrel járt.

El kell ismerni: annak ellenére, hogy utóbbi produkcióin a korábbiakban nem tapasztalható cinizmus süt át, hatása olyan jelentős, nagy költségvetésű filmek elkészítését tette lehetővé, amelyek amúgy sohasem kaptak volna anyagi támogatást – elég, ha az *Excalibur*ra, vagy a *Szárnyas fejvadász*ra (Blade Runner) gondolunk.

„Ha a fantasztikus filmnek is van megváltója, aligha kétséges, hogy George Lucas az – írja Peter Nicholls ausztrál esztéta 1984-ben. – *Azzal, hogy a felelős komolyság helyébe a gyermeteg egyszerűséget állította, akár árthatna is, én azonban nem tartok ettől. Meglátjuk, ha meglátjuk..."*

Nicholls persze még nem láthatta a *Willow*-t, a *Harc az Endorért*et, meg a többi, jó esetben „semmilyen" Lucas-produkciót. Ám őt és Lucast ismerve álláspontja továbbra sem lehet kétséges:

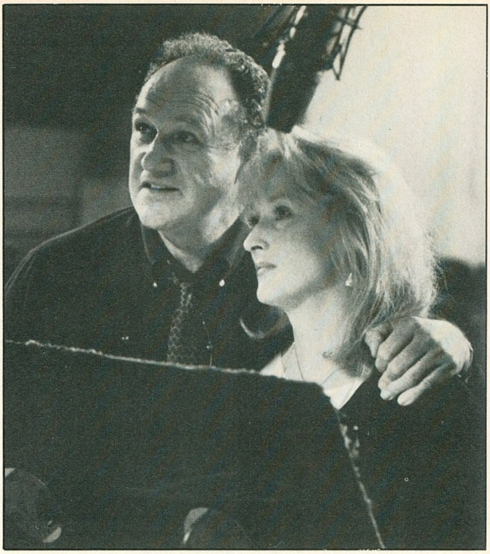
„Meglátjuk, ha meglátjuk..."

(Spielberggel folytatjuk)

Gáspár András

H, mint zsoldos

HACKMAN

Annak ellenére, hogy a filmvásznon leginkább kemény, rettenthetetlen fickókat alakít, az életben nagyon is gyengéd, keveredik benne a fiatal ír fiúk félénksége és a röpke mosolyok bája. „A külső adottságok nem hiszem, hogy túl sokat számítanak. Sem szépfiú, sem izompacsirta nem vagyok" – vallja magáról. Egyébként velúrzakókat hord, hobbija a festés, az autóversenyzés és a repülés. Néha összetöri a motorjait, s állandóan Mark Twaint olvas. A 60 éves, 190 cm magas Gene Hackman visszahúzódó életet él, ritkán jár társaságba, s nehezen teremt szoros kapcsolatokat. De van egy sírig tartó szerelme: a film, a mozi.

A dominók itt még mozdulatlanok – Hackman Stanley Kramer *Dominó elvében*

Jóllehet, Eugene Alden Hackman a kaliforniai San Bernardinóban született, Danville-ben (Illinois állam) nőtt föl, s kiejtése, szokásai és a külleme is inkább a közép-nyugatra utalnak. Eleinte az újságírói pálya felé kacsintgatott, a család apraja-nagyja – édesapja, nagyapja, nagybátyja – ugyanis újságírással foglalkozott. A kissrácnak már-már biztos helye s jövője volt a *Danville Commercial News* című helyi lapnál, ám minden másképpen alakult. *„A szüleim elváltak, és én 16 évesen beléptem a haditengerészet kötelékébe. Hogy miért éppen ezt választottam? Azt hittem, hogy nagy a világ, s mindenütt lányok várnak majd."*

A lányokkal nem is volt baj. *„Odaát (Kínában) szerelmes lettem egy lányba. A kisöccsének vettem is egy 5 dolláros biciklit."* Annál több Hackmannel. Az előléptetéseinek számánál csak a különböző fegyelmezetlenségek miatti lefokozások száma volt több. Azért Kínának és a seregnek köszönheti az első komolyabb kapcsolatát is; rádiós műsorvezetőként kellett beugrania egyik megbetegedett társa helyett. Az első pillanatban megszerette ezt a munkát.

1952-ben Hackman leszerelt a hadseregből. Ezt követően keresztül-kasul bebarangolta Amerikát, kisvárosról kisvárosra járva rendezőasszisztensként, szerkesztőként, disc-jockeyként dolgozott a helyi rádió- és tv-állomásoknak. Mellékesen azért beiratkozott az illinoisi egyetemre is, ahol a festészet mellett zsurnalisztikát és tv-szerkesztést tanult. De nagy álma nem hagyta nyugodni. Kaliforniába ment, ahol a tekintélyes Pasadena Playhouseban próbálkozott a színjátszás alapjainak elsajátításával. *„Ez volt az egyetlen tanintézet, ahol jól éreztem magam* – mondja –, *pedig teljesen tehetségtelennek tartottak bennünket az egyik évfolyamtársammal. Őt Dustin Hoffmannak hívták."* Miután Hackman sikeresen levizsgázott, osztálytársai, barátai s minden jóakarójának önzetlen tanácsa ellenére New York és a Broadway felé vette útját. Példaképet is talált magának, Errol Flynnt, a '30-as, '40-es évek legendás bálványát.

Nos, az elhatározással nem is volt gond, csak egy baj akadt: *„nekem másmilyen volt az orrom"* – emlékezik erre az időszakra. A Flynn-utód így kénytelen volt mindennel megpróbálkozni, hogy fenntartsa magát. Volt teherautósofőr és szódás, eladó egy cipőboltban, jegyszedő, portás egy Times Square-i étteremben.

Gene Hackmant azonban kemény fából faragták. Robert Duvallal, Dustin Hoffmannal és Robert Redforddal együtt járták a színházakat, istenítették Brandót, s álmodoztak sorsuk jobbrafordulásáról. Két nehéz év után végül 1958-ban debütált a *Chapparal* című off-Broadway darabban, s egy évre rá már kisebb tv-szerepeket is kapott. Őt évvel később azután megnyílt előtte a lehetőség a nagy-Broadway felé, miután a *Gyermekjátékok* (Children at Their Games) című Irwin Shaw-darabban nyújtott alakításáért megkapta „a legígéretesebb újonc"-nak kijáró Clarence Derment-díjat. Amikor pedig Sandy Dennis oldalán eljátszotta a *Minden szerdán* (Any Wednesday) című komédia egyik címszerepét, a sajtó is fölfedezte. Az új tehetség ezzel egy időben – a *Lilith* (1964) című moziban – megkapta első igazi filmes feladatát is.

A zsoldos – ezúttal mint újságíró – a halállal néz farkasszemet Roger Spottiswoodo *Tűzvonalban* című filmjében...

1967-ig Hackman felváltva szerepelt színpadon, filmen, illetve különböző tv-produkciókban. Azután Warren Beattynek köszönhetően – a nagy sztár emlékezett a kezdő színészre a *Lilith*ből – eljátszhatta Buck Barrow szerepét Arthur Penn klasszikus gengszterfilmjében, a *Bonnie és Clyde*-ban, s ez alapvetően megváltoztatta életét. Először jelölték Oscar-díjra, mint a legjobb mellékszereplőt. Szakított a színházzal, s végérvényesen eljegyezte magát a filmmel. Szinte megállás nélkül dolgozott: négy év alatt kereken egy tucat filmet forgatott, amelyek közül leginkább a második Oscar-nominációt hozó *Én sohasem énekelek az apámnak* címűre emlékszik vissza szívesen. S elérkeztünk 1971-hez.

Grand Slam a teniszezők nyelvén a négy nagy nemzetközi torna (az angol, az amerikai, a francia és az ausztrál bajnokság) egy évben történő megnyerését jelenti. A Grand Slamet azonban nemcsak a teniszezők, hanem a színészek is nyilvántartják. Amikor 1971-ben Hackman a *Francia kapcsolat* című filmjéért megkapta az Oscart, ugyanakkor elnyerte a Brit Akadémia díját, sőt begyűjtötte a New York-i filmkritikusok díját is, ami egyedülálló a filmművészet történetében. Alaposan meg is dolgozott érte. De megérte! A díjak besöprése mellett a csak a hivatásának és a társának élő, mackómozgású, kőkemény narkózsarunak, Popeye Doyle-nak a döbbenetesen hiteles eljátszása minden idők egyik legjobb bűnügyi filmjében iskolát teremtett, s új árnyalatokkal gazdagította a szerepkört és a műfajt egyaránt.

A *Francia kapcsolat* után nagyszerű évek és nagyszerű szerepek következtek. Hackman újra és újra bebizonyította, hogy a filmvilág legrangosabb díja jó kezekbe került. Felejthetetlen volt a *Madárijesztő* csavargójaként, könnyfacsaróan önfeláldozó *A Poszeidon-katasztrófa* papjaként, nyersen egyszerű *A farmer feleségé*nek faragatlan, érzéketlen vademberekent, s mily kacagtató az *Ifjú Frankenstein*nek a felismerhetetlenségig elmaszkírozott, torzonborz, vak remetéjeként. És az újabb csúcspont: Harry Caul, a saját eszközeinek csapdájába került lehallgatószakember Francis Ford Coppola ominózus filmjében, a *Magánbeszélgetés*ben. Coppoláról egyébként is jó véleménnyel van, számára ő testesíti meg a tökéletes filmkészítőt.

Sztár epizódszerepben. *A híd túl messze van*, a rendező Richard Attenborough...

MAGYARORSZÁGON BEMUTATOTT FILMJEI:

Bonnie és Clyde (Bonnie and Clyde, 1967) r.: Arthur Penn (Filmmúzeum)
Támadás egy idegen bolygóról (The Invaders, 1967 tv-sorozat) (TV)
Francia kapcsolat (The French Connection, 1971) r.: William Friedkin
A Poszeidon-katasztrófa (The Poseidon Adventure, 1972) r.: Ronald Neame
Madárijesztő (Scarecrow, 1973) r.: Jerry Schatzberg
Magánbeszélgetés (The Conversation, 1974) r.: Francis Ford Coppola
A farmer felesége (Zandy's Bride, 1974) r.: Jan Troell
Ifjú Frankenstein (Young Frankenstein, 1974) r.: Mel Brooks
Éjszakai lépések (Night Moves, 1975) r.: Arthur Penn (Intervideo)
Lóverseny Winchesterre és musztángokra (Bite the Bullet, 1975) r.: Richard Brooks (TV)
Lucky Lady (1975) r.: Stanley Donen
A dominó-elv (The Domino Principle, 1976) r.: Stanley Kramer
A híd túl messze van (A Bridge to Far, 1977 GB-USA) r.: Richard Attenborough
Sebességláz (Formula 1, febbre della velocitá, 1978 I) r.: Orefici és Morra
Superman (1979) r.: Richard Domer
Vörösök (Reds, 1981) r.: Warren Beatty (Intervideo)
Tűzvonalban (Under Fire, 1983) r.: Roger Spottiswoode
Célpont (Target, 1985) r.: Arthur Penn (VICO)
Még egy lehetőség (Twice in a Lifetime, 1985) r.: Bud Yorkin (TV)
Nincs kiút (No Way Out, 1987) r.: Roger Donaldson
Lángoló Mississippi (Mississippi Burning, 1988) r.: Alan Parker
A legjobb dobás (Best Shot, 1986) r.: David Anspangh
Csőre töltve (Loose Cannons, 1990) r.: Bob Clark
Hajszál híján (Narrow Margin, 1990) r.: Peter Hyams

Miután Hackman 1978-ban eljátszotta Lex Luthort, minden gonoszok leggonoszabbikát, a *Superman* ősellenségét, a filmvilág és a közönség legnagyobb megdöbbenésére bejelentette, hogy visszavonul, hogy csakis a kedvteléseinek: a festésnek, a repülésnek és az autóversenyzésnek hódoljon. Úgy képzelte, az elkövetkezendő húsz évben kizárólag szenvedélyeinek fog élni.

Szerencsére nem bírta tovább két esztendőnél. *„Elfáradtam a semmittevésben, roppant nagy a stressz* – nyilatkozta akkor. *Visszamegyek és csinálok valamit."* Mit ad isten, épp a Superman II. következett.

Hackman újra belevetette magát a munkába, mintha csak a kiesést szerette volna pótolni. Átlagban évi három filmben vállalt szerepet, újabb és újabb oldaláról mutatva arcát. Volt újságíró, aki Nicaragua háborús eseményeit rögzíti *(Tűzvonalban)*, volt elveszett fiáért harcoló katonahivatalnok *(Rendkívüli bátorság)*, s volt szerelmes vasmunkás *(Még egy lehetőség)*, de újra együtt dolgozott a régi barátaival is: Warren Beattyvel *(Vörösök)* és Arthur Penn-nel *(Céltábla)*. A '80-as évek közepétől kezdve Hackman már újra a régi, ismét a legkeresettebb sztárok egyike. Egyszerűen ontja a filmeket, szinte mindent elvállal, talán egy kicsit meggondolatlanul, feleslegesen is. A magyar mozikban alig fél év alatt nem kevesebb mint öt filmjét láthattuk, amelyek közül a *Lángoló Mississippi* FBI-ügynöke – kicsit a *Francia kapcsolat* Popeyének utánérzése – emelkedik ki, amelyért negyedszer jelölték az Oscar-díjra. A tékákból is mind több filmje kölcsönözhető.

Hogy jó színésznek tartja-e magát? *„Nem tudom, sohasem néztem meg a filmjeimet"* – válaszol a kérdésre Hackman. – *„Életemben egyetlen dologra jöttem rá, amiben biztos vagyok: az, hogy rossz katona voltam."* Mégis, *„mi, színészek, kicsit mind zsoldosok vagyunk. Hiába tiltakozom ugyanis az erőszak, a háború ellen, ha a legjobb szerepeimet ilyen filmekben kapom."*

A KERESZTAPA I-II-III.

The Godfather

A PÉNZ ÉS HATALOM CSALÁDTÖRTÉNETE

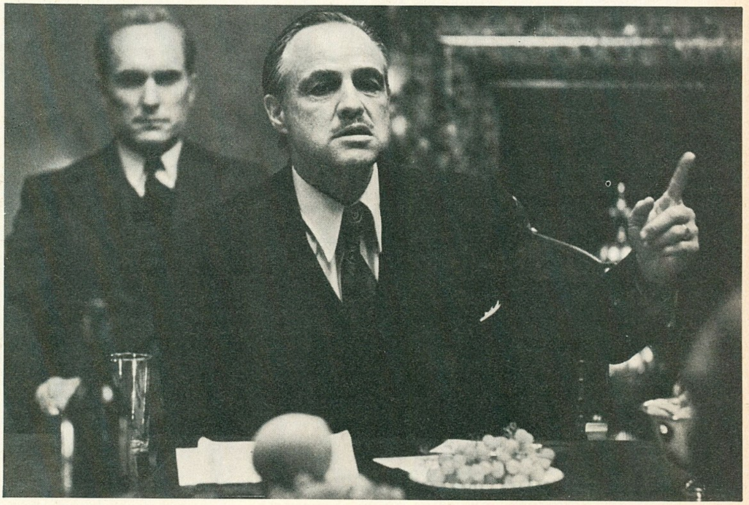
Valójában már két család története a Keresztapa-sorozat! Az első és a harmadik rész forgatása között tizennyolc év telt el, és az a csecsemő, akit az első részben Corleone unokaként kereszteltek meg, a harmadik részben is megjelenik, méghozzá egy csinos, fiatal Corleone utódként: alakítója Francis Ford Coppola lánya, aki a családtörténetet teremtő Keresztapa I. forgatása idején született New Yorkban. Szerepelt már más Coppola-műben is, így az *Előre a múltba* (Peggy Sue Got Married), *A kívülállók* (The Outsiders) és a *Rumblefish* című filmjében – továbbá közösen írták a *New York-i történetek Élet Zoe nélkül* című epizódját, sőt még a díszleteket is ő tervezte hozzá.

Nagynénjét, Talia Shie-t az 1974-es Keresztapa II-ben nyújtott alakításáért Oscarra is jelölték, ugyanúgy, ahogy a Rocky-ért, de játszott egy James Bond-filmben is, az 1983-ban forgatott *Sohase mondd, hogy soha!* (Never Say Never Again!) címűben. Ezek után nem maradhatott ki a Keresztapa harmadik részéből sem.

Talia és bátyja, Francis Ford papáját, Carmine Coppolát viszont nemcsak jelölték az Oscar-díjra, hanem 1974-ben, a második rész zenéjéért Nino Rotával közösen meg is kapta. A zeneszerző-karmester a detroiti szimfonikusok első fuvolása volt, akit második gyermeke, Francis Ford születése után maga Toscanini mester hívta át a New York-i NBC Szimfonikus Zenekarba első fuvolásnak. Dolgozott a Broadwayn, majd fiával átmentek Hollywoodba, ahol legtöbb filmjében zeneszerző lett.

•

A papa-testvér-fiú, az idén ötvenkét éves Francis Ford Coppola pedig időközben a Hollywoodot átformáló fiatal tehetségek egyikéből menedzser, stúdiótulajdonos és sokat megélt rendező lett. A Keresztapa I. és Keresztapa II. idején a szakmai sikerek mellé üzleti sikerek is

A megtestesült amerikai (lidérc)álom: Marlon Brando minden idők legismertebb maffiózójának szerepében

KERESZTAPA-tabló 1972-ből:
A középpontban a rettegett Don, Vito Corleone,
Marlon Brando megszemélyesítésében...

Robert de Niro, mint az ifjú Vito Corleone a *Keresztapa II*-ben

társultak: nem elég, hogy a Cannes-ban egy-egy Arany Pálmát kapott *Magánbeszélgetés* és *Apokalipszis most,* illetve az összesen kilenc Oscart nyert Keresztapák világszerte ismertté tették, ez utóbbiak sokáig a legnagyobb nyereséget hozó filmnek is számítottak.

A nyolcvanas évek viszont már nem hoztak annyi sikert. A George Lucasszal közösen alapított független filmstúdiójuk, az American Zoetrope rengeteg pénzt ölt bele a különböző kísérletekbe, és már-már pazarlóan finanszírozott néhány filmet, amelyek nem hozták meg a várt sikert. Coppola például csaknem ötven millió dollárt költött a *Gengszterek klubja* (The Cotton Club) című filmjére, a „Keresztapa előtti" gengsztervilág megidézése azonban ugyanúgy bukás maradt, mint a korábbi vállalkozások. Valószínűleg nem véletlenül adta tehát azt a választ a Liberation című francia napilap 1987-es körkérdésére (Ön miért készít filmeket?), hogy *„azért készítek filmeket, hogy kifizessem adósságaimat, amelyeket akkor csináltam, amikor filmeket csináltam azért, hogy más filmeket csinálhassak".*

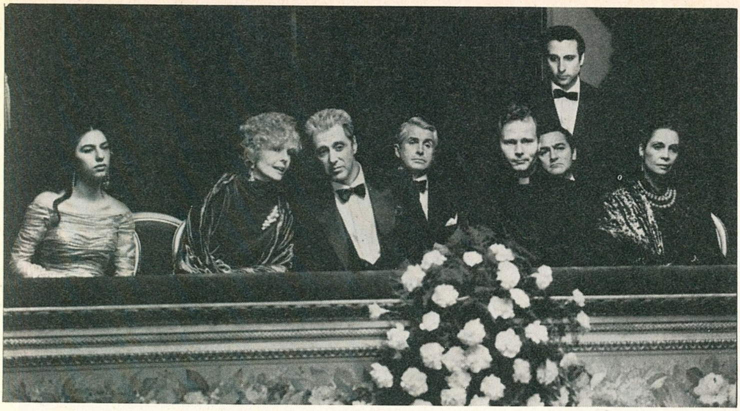
Így aztán nem véletlenül fonódott össze újra a Corleone és a Coppola család története. Az utolsó részt Rómában kezdték forgatni, a híres Cinecittában, aztán átvonultak Szicíliába, ahol a történet szerint a második „Don" ugyanabba a faluba tér vissza, ahol az első részben a legkisebb Corleone fiúként a száműzetését töltötte. Mivel Mario Puzo bestseller-regénye Magyarországon többször is megjelent, és a Keresztapa első részét a többéves mozisikerek után márciusban a televízió is bemutatta, a történet közismert.

•

Vito Corleone (Marlon Brando feledhetetlen alakításában) végigjárja a New York-i olasz alvilág szamárlétráját, az egyik vezető család feje, „keresztapája" lesz, amikor azonban megnyílna az út a családi üzlet konszolidálásához, a kábítószer miatt kitör a New York-i családok háborúja. Ennek először a legidősebb Corleone fiú, majd maga Don Vito is áldozatul esik, így jobb híján annak kell kezébe venni az irányítást, aki pedig már elit iskolákban tanult, hogy ne az erőszak útját kelljen járnia: a legkisebb fiúnak, Michelnek (Al Pacino).

A második és harmadik résznek

The Godfather

Gyökerek... A Corleone család a palermói Teatro Massimóban, a *Keresztapa III*-ból

A Corleone–Coppola klán két nemzedéke: Al Pacino, Sofia Coppola és Andy Garcia a *Keresztapa III*-ban

A megőszült Don néhai bátyja törvénytelen fiának társaságában. Al Pacino és Andy Garcia

már ő a központi figurája. Egyetemi diplomával a zsebében ő másképp lát hozzá a „család" irányításához, de a szicíliai hagyományoktól ő sem tud elszakadni, és ennek ára van. Egyetemi szerelméből lett felesége, a „kívülről jött" Kay nem hajlandó együtt élni ezzel, és elhagyja.

A trilógia több mint nyolcvan évet ölel fel: attól kezdve, hogy a nyolcéves Vito Corleonét Amerika földjére csempészik – a végén a megöregedett Michellel, aki a családi beruházásokat már nem a kaszinók és szerencsejátékok világában, hanem a Wall Streeten folytatja. A múlt azonban minden friss konszolidáltság ellenére is kísért: semmilyen erőfeszítések sem akadályozhatják meg a sors beteljesedését.

Bár a gengszter a huszadik századi amerikai mitológia klasszikus alakja, Coppola talán éppen azzal érte el sikerét, hogy hőseit kiemelte a gengsztermítosz kliséi közül, és hús-vér emberekként mutatta őket. Történetében nincs semmi szimbolikus, pusztán az alvilág eseményeinek és a miliőnek a rekonstruálására törekszik. Nem farag hősöket belőlük, de elvont „Gonoszt" sem, mivel csupa hétköznapi helyzetben ábrázolja őket. (New Yorkban makacsul tartotta magát a pletyka, hogy a maffia állítólag egymillió dollárt fizetett Mario Puzónak, amiért könyvében emberi tulajdonságokkal felruházva ábrázolta őket.)

Persze a gengsztervilág ábrázolása nem kevés dilemmát is felvet. Hiszen a filmmitológiának úgynevezett „Jóra", „Hősre" is szüksége van, ebben a közegben azonban csak rossz és rosszabb létezik – a kevésbé rossz pedig még nagyon távol esik a Jótól. Tehát ha a Corleonékat a néző figyelmének középpontjába állítva akaratlanul is humanizálja, „erkölcsös" gengszterként ábrázolja, morális igazságot nem, csupán egy izgalmas történetet szolgáltat. Hiszen amikor az „erkölcsösebb" gengszter legyőzi a „gátlástalanabbat" – azt, aki fölöslegesen gyilkol, nem tartja meg a szavát és minden lelkifurdalás nélkül képes felrúgni a betyárbecsület szabályait – legfeljebb az alvilág rendje áll helyre, de nem az egész világé.

Ugyanakkor a valóság távol áll a mitológiától. Többek között hiányoznak belőle a tisztán *jó* és tisztán *rossz* emberek. A maffia az üzleti életnek egy speciális válfaja, ami – mivel nem látható – titokzatos, ezért a kívülállók számára módfelett izgalmas, de lényegében mégiscsak az üzleti logika mozgatja. A Corleonék története másról sem szól, mint hogy miként képesek az új idők, az új szabályok kihívásaira válaszolni. Ezek akár egy nagyvállalat üdvtanának is lehetnének a fő szlogenjei – Don Vito nagyüzemesíteni tudta a kisstílű „digó" alvilágot, ugyanakkor ragaszkodott bizonyos szicíliai tradíciókhoz, és ezért majdnem rajtaveszt – később ő is kénytelen beállni a sorba.

•

Az „amerikanizálódást" végül fia teljesíti be. Ő továbbnéz New York horizontjánál, székhelyét Nevadába helyezi át, és egy országosan hírhedt maffiózóval próbál együttműködni, amikor azonban ez nem sikerül, sőt saját magát is veszélybe sodorja, kénytelen újra a „klasszikus" eszközökhöz nyúlni. Később visszatelepül New Yorkba, figyelme pedig Európa felé fordul. Coppola tulajdonképpen aktuális politikai fejleményekhez időmította filmjét, hiszen olyan eseményeket épít be, mint Európa gazdasági megerősödése, a pápa elleni merénylet, vagy a Vatikán nemzetközi pénzvilágban betöltött szerepe.

„Mindig is lenyűgözött a tiszta gazdagság, a tiszta hatalom – mondja a rendező. – *A Corleonék legitimek akarnak maradni. A Vatikán legitim. A Vatikán ezen kívül egy külön állam, amely képes megforgatni a pénzt a világ körül."*

A nagy kérdés: elegendő-e a három generáció ahhoz, hogy mellőzni tudják a múltból még mindig kísértő erőszakot? A választ természetesen a Keresztapa III. adja meg, amely nemsokára a hazai filmszínházakban is látható lesz, s a videón már eddig is kölcsönözhető első rész mellett ezekben a napokban a második rész is forgalomba került.

T. T.

Heavy videók

Kísértő klipek

A három nap elmúlt, a csoda még mindig tart, de már senkit sem érdekel. Közömbösek lettünk a videoklipek iránt. Zúdul az MTV-n („emtívin"), a Superen és szünetjel helyett a TV2-n. Mi sem természetesebb, mint hogy az ifjúsági és magazinjellegű tévéműsorok „vattaként" használják a többnyire külföldi gyártmányú klipeket, anélkül hogy tekintettel lennének azok tartalmára.

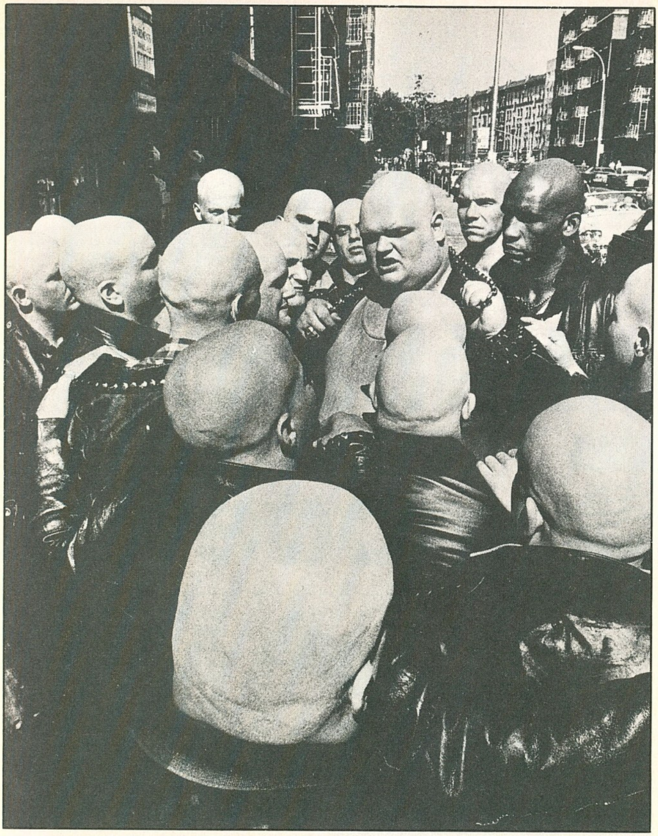
Lehet, hogy nincs is tartalmuk? Valóban nem lett más a klip, mint sormintaként használható, hézagkitöltő audiovizuális trutymó? A többség tényleg csak „üres" reklám, nem szolgál másra, mint hogy eladja a dalt tartalmazó lemezt. Mégis érdemes odafigyelni rájuk, mert amilyen mennyiségben zúdulnak ránk, „küszöb alatt" is agyunkba csempészhetnek képeket, szövegfoszlányokat, hangulatokat.

A klipek hőskorában minden darabra odafigyeltünk, s ha sokban csalódtunk is, azért gyakran megdöbbentő élményekben volt részünk. Mert abba a három percbe elképesztő látványtömeg sűríthető bele, ha készítőinek van pénze és víziója. A trükk-elektronika, a kameramozgató szerkezetek komputeres távvezérlése jó öt évig viharos tempóban fejlődött. Ez alatt a számítógépes grafika és egyéb animációs különlegességek is beszivárogtak a klipekbe, s lassan bekerült a smink, jelmez, díszlet és világítás összes kézenfekvő eszköze. Már nem látunk semmi újat. Minden klip ugyanabból az anyagból építkezik. A műfajok és a típusok – zenei alapanyagtól függetlenül – immár könnyen osztályozhatók, s a legújabb produkciók is beilleszthetők az alábbi táblázatba. Minden típusnak megvan a helye, akár a Mengyelejev-féle periódusos rendszerben.

Élő felvétel	Előadói	Cselekményes	Fantázia
Élő felvétel			
Animáció és trükk			
Vegyes			

„Előadói élő felvétel" például az olyan klip, amelyben végig az énekest vagy az együttest látjuk színpadi előadás közben. (Moneytalks AC/DC) Ettől egy kissé elemeltebb az úgynevezett utaztatós klip, ahol az előadók városban, országúton, strandon vagy egyéb helyeken „adják elő" számaikat. (Például Billy Idol: „Prodigal Blues".) A „cselekményes" klipek valamilyen – többnyire a szám szövegeivel összefüggő – környezetben, jól körülhatárolt „mese" formájában adják elő a produkciót. A főszereplő rendszerint maga az előadó (például Michael Jackson, Moonwalker), de előfordul, hogy véletlenül idéződik fel az együttes képe (ZZ Top: Recycler). A fantázia-klipek már gyakran használnak animációs eszközöket az előadó megjelenítésére (pl. gyurmafigura, vagy festett, körülrajzolt fotók – Queen: Innuendo), de előfordul, hogy a „cselekmény" irreális túlhajtása indít fantasztikus asszociációkra (például Madonna: Justify My Love).

Vannak bizonyos tematikák, amelyek igen nehezen ábrázolhatók cselekményes módon,

mert az erőszakos, illetve pornográf képek sugárzását különböző törvények korlátozzák. Sokszor maga a szöveg is nehezen megy át, vannak olyan példák, amikor együtteseket gyilkosságra, öngyilkosságra való felbujtással vádoltak meg dalaik tartalma miatt. Elsősorban a heavy metal és a horror-rock produktumai tartoznak ebbe a körbe, bár előfordult már, hogy bizonyos politikai felhangú-erotikus klipeket is betöltöttek (David Bowie: Little Chine Girl).

A heavy metal és a horror-rock rajongóinak tehát megmarad a színpadi technika, illetve a különböző szimbólumok bekeveredésének, átúsztatásának a lehetősége. A heavy előadók (Iron Maiden, Motörhead stb.) színpadi megjelenésének közös jellemzője a bőrruházat viselete (rendszerint fekete színben), de oly módon, hogy a mellkas, a kar vagy a lábszár fedetlen maradjon. A bőröltözék a rockerektől szállt rájuk, a szabad nomád élet szimbóluma a motorosok elengedhetetlen ruházata. A kiegészítő elemek, nyakörv, szegecsekkel kivert karperec vagy boxerre emlékeztető kesztyű ugyancsak az erő benyomását kelti. És persze a könyörtelenséget, mivel a heavy fiúk ereje az erőszakban nyilvánul meg. Ők azok, akik kívül akarják magukat helyezni a polgári világ határain, akik számára nem jelentenek korlátot az erkölcsi normák. Ezt a kívüllétet gyakran szimbolizálja, hogy elhagyott romos lakótelepek, szemétdombok közelében fotóztatják magukat, vagy az országúton, amint sehonnan jönnek és sehová mennek. Az ő életük áttűnés. Nem is igazi élet. Olyan gátlástalanul élnek, mint a kísértetek. Nem ismernek akadályt. A halál sem riasztja őket, hanem jó cimborájuk. Ezért szerepel gyakran színpadi kellékeik között a koponya, díszleteik közt pedig a hatalmas, zöldes színben foszforeszkáló halálfej. A heavy színpad voltaképp áldozati oltár, melyen a zenészek minden számban önmagukat áldozzák fel. És minden hívüktől elvárják

ugyanezt: éljen úgy, mintha már meghalt volna. A koncert valójában beavatási szertartás, mely minden eszközzel arról győz meg, hogy „nem élet ez". A heavy klipek is ezt az élettelen érzést sugározzák, méghozzá olyan átható erővel, hogy az MTV szerkesztősége jobbára éjfélkor kezdi meg közvetítésüket (Headbangers Ball). És még ez is az ő kezükre játszik, mivel az éjfél a kísértetek órája, s a heavy éppenséggel a Sátánnal kacérkodik...

Cs. I.

TESZT

A mérések a Magyar Elektrotechnikai Ellenőrző Intézet laboratóriumában készültek. A tesztet összeállította és az értékeléseket készítette Géczy Géza.

Optikában az S modell

Nem hisszük, hogy bármelyik videós is az „S" modell olvastán a divatbutikokra gondolna, pedig a Skálának vagy pontosabban a Skála–Panasonic kapcsolatnak valóban nem kis köze volt ahhoz, hogy a legújabb technika – nem is nagy késéssel – a hazai kínálat részévé vált. Az elmúlt év nyarától mind több tesztben mutattuk be a Super VHS készülékeket, igaz, jobbára kuriózumként emlegetve azokat. Ilyenek voltak a Panasonic és Hitachi vállkamerái, az ITT asztali videója, s a tv-készülékeknél is nagyobb súlyt fektettünk az S–VHS csatlakozóval ellátott típusokra. Kézi kamkorderek között eddig csak az ITT S–VHS–C típusa került a kezünkbe S–VMC 3699 AF jelzéssel. Már akkor jeleztük, hogy a tulajdonképpeni alaptípus *JVC GR–S77,* bár a különböző nevekre keresztelt ikertestvérek: a Graezt STMC 99, a Normende SV 500, a Saba VM 6995, a Telefunken A 2000P és a Philips VKR 9000 elég népes családot tesznek ki. Most módunk volt a *GR–S77-et* közelebbről is kézbe venni, s mellette két *Panasonic* típussal: az *NV–MS70E*-vel és az *NV–MS90E*-vel megismerkedni. Ez utóbbinak is vannak alteregói: a Bauer VCC 660 és a Blaupunkt CR–6100S.

Az S–VHS–C típusok népesebb családjának hazai megjelenése, ha váratott is magára, mégsem késett sokat. Az első minták '89 tavaszán jelentek meg a nyugat-európai piacon 4000–4500 márkás áron, leszámítva 6000 DM-es csúcsmodelleket. Valójában ott sem volt nagy a tülekedés, mivel az új technika sem eszközökben, sem nyersanyagokban nem jelentett olcsó mulatságot, bár a képélmény vitathatatlanul többet nyújtott, mint a VHS rendszerben kínált rögzítéstechnika. A szélesebb videójel-átvitel 400–440 soros, vízszintes irányú felbontást eredményez, miközben külön vannak kezelve a világosság- és színjelek, így el lehet kerülni a különböző torzításokat. Ez persze nem csak áramkör-technikailag, de a fejek kialakításában és a képfelvevő CCD-kben is olyan követelményeket támaszt, mely e készüléktípusok árát – az egyébként sem olcsó kamkorder-árakat – még magasabb szintre emelik.

A JVC GR–S77 a tesztek rendszeres olvasóinak már kevesebb újdonságot fog jelenteni. Az objektív 1:1,4-es, a fókusztávolság 8,5–68 mm-ig változtatható, nyolcszoros átfogású. Van makrotartománya is. A CCD 420 000 pixeles, ami valóban kontrasztos finom bontású képet eredményez.

Kezelése praktikus, a gombok jól kézre, pontosabban ujjhegyre esnek. A beállított korrekciók tájékoztatásul szimbólumjelekkel megjelennek a keresőben is, könnyebb eligazodást adva. A fehéregyensúlynak napfényre, műfényre és fénycső-megvilágításra van korrekciója, a zársebesség a normál időn kívül három lépésben változtatható 1/1000 mp-ig.

A kamkorder oldán minden beállítás egy LCD kijelzőn is leolvasható. Szintén könnyíti a kezelést, hogy a manuális beállítások egy gombnyomással automatikus helyzetbe hozhatók. A szolgáltatások körét bővíti az úsztatott kép és az úgynevezett Imposer, mely egy digitális képtároló. Ennek segítségével tetszés szerinti feliratok, motívumok rögzíthetők, és lehetőség van arra, hogy ezeket később egy folyó felvételbe, például mint címet beültethessünk.

Van még egy igen jó szolgáltatása a GR–S77-nek: a kábeles távvezérlési lehetőség, s mód van kiegészítő tartozékkal vágási vezérlésre is. A lejátszórész természetes normál lejátszáson kívül mindkét irányban tud gyorsképkeresést végezni, van állóképfunkciója – ezek azonban nem nevezhetők hibamentesnek, inkább informálnak – és lehetőség van befejezett snitteknél az utolsó két másodperc visszanézésére a jó képvágásokhoz.

Anélkül, hogy teljesen feltérképeznénk az összes kezelőszervet, még szólunk az akkumulátorfészekben lévő mikrokapcsolóról, mely az S–VHS, illetve VHS üzemnek megfelelően állítható, de van auto állása is. Gyakorlatban ugyanis mind a normál, mind a VHS–C kazetták egy furat, illetve a kazettatok hátoldalán lévő ablakocska segítségével azonosíthatók, s felvételkor a kamera ennek megfelelően üzemmódra vált. Az S–VHS szalagok anyaga, szemcsézettsége ugyanis eltérő, és S–VHS szalagra van mód VHS felvételt is készíteni. A zajok némileg javulni fognak, fordítva azonban már nem igaz a képlet. S–VHS rendszerben felvett kazettát ugyanis VHS magnón nem fogunk tudni lejátszani.

Mint ahogy arról már szó esett, Super rendszerben változik a sávszélesség, és szigorúan szét vannak választva a világos-

SZOLGÁLTATÁSOK ÉS TESZTEREDMÉNYEK

Gyártó	JVC	PANASONIC	PANASONIC
Típus	GR–S77	NV–MS70E	NV–MS90E
Rendszer	S–VHS–C	S–VHS–C	S–VHS–C
Méretek (mm)	111 × 149 × 253	11 × 120 × 300	120 × 330 × 125
Tömeg (kg)	1,5	1,25	1,9
KAMERARÉSZ			
Pixelek száma	420 000	420 000	470 000
Objektív	1:1,4	1:1,4	1:1,2
Gyújtótávolság (mm)	8,5–68	9–54	8,5–68
Zoom átfogás	8	6	8
Makroállás	van	van	van
Ellenfénykapcsoló	van	nincs	nincs
Blendeszabályozó	nincs	van	van
Feder	van	van	van
Autofókusz	van	van (3 mező)	van (3 mező)
Zársebesség-állítás	1/250; 1/500; 1/1000	1/250; 1/500; 1/1000	1/120; 1/250; 1/500; 1/1000; 1/2000
Felvétel-visszamérés (mp)	van	van	van
Inzert snitt	nincs	van	van
Címbeírás	van	van	van
Intervallum-felvétel	nincs	nincs	van
Távvezérlő	nincs	nincs	nincs
Sztereo hang (FM)	nincs	van	van
Fénykorrekció	van	van	van
MAGNÓRÉSZ			
Maximális felvételi idő perc			
Normál/Long-play	30/60/45/90	45/90	45/90
Gyorskeresés	van	van	van
Állókép	van	van	van
Képléptetés	nincs	nincs	nincs
Lassítás	nincs	nincs	nincs
Mikrofonbemenet	van	van	van
Fejhallgató	van	van	van
MÉRÉSI EREDMÉNYEK			
Sorbontás			
SP/LP/sor/ S–VHS	350/350	340/340	360/350
VHS	245/220	240/220	240/220
Video jel/zaj viszony:			
(kép) SP/LP (dB) S–VHS	44,5/43	46/45	47/46
VHS	41/38	42/39	41/38
Hangrész:			
frekvenciaátvitel (Hz–kHz)			
állófejes sáv SP: (mikrofonbemenetről):	50–11,5	45–12	50–12
FM sáv SP: (mikrofonbemenetről):	–	20–20	20–20
Jel/zaj viszony (dB)			
Állófejes sávon (SP)	47	47	48
FM sávon (SP)	–	57	56
Akusztikus zaj (dB)			
Normál:	–	48	48
Zoom:	–	46	46
Nyávogás			
Állófejes sávon %:	±0,26	±0,28	±0,27
FM sávon %:	–	±0,01	±0,009

ság- és színjelek, ami a csatlakoztatásokban is változásokat hozott magával. Ezt az új csatlakozót Hosiden névre keresztelték, s négy pontja közül az egyik pár a világosságjel, a másik a színjel kiadására szolgál. A videómagnón vagy tv-n egy ugyanilyen aljzat szolgál a jel fogadására. Igazi az „öröm" akkor, ha a tv-készülék fogadja az S–VHS jeleket, csak csupán mindezt a módosított bekötésű Scart csatlakozón teszi. Úgy tűnik, ezzel a zűrzavar-

ral már együtt kell élnünk. A JVC-n egyébként a csatlakoztatásokat is nemes egyszerűséggel helyezték el: az S–VHS jeleket Hosiden, a normál AV jeleket egy nyolcpólusú aljzat adja ki.

A képpel kapcsolatos kiértékeléseket most is két részre kell bontani. A labormérések S–VHS üzemben kb. 3,2 MHz körüli átvitelt mutattak kb. 44 dB-es jel/zaj viszony mellett, ami igen tisztességes érték. Felezett (LP) sebességnél viszont elsősorban a jel-/zaj viszonyban tapasztaltunk romlást, a látott képen a bontás szinte semmit nem változott, és még biztosan lehetett a 340–350 soros vonalakat megkülönböztetni.

A szubjektív vizsgálatok során korábban az ITT-nél pirosban kisebb nyüzsgést láttunk, amit most alig tapasztaltunk. Enyhén ugyan, de jelentkezett a finom bontású függőleges vonalaknál egy hullámvonal-torzulás, amikor az S–VHS–C kazettát adapter segítségével játsszuk le egy asztali videón. Ez annak a következménye, hogy a VHS–C rendszer 41 mm-es fejdobjában lévő fejelhelyezések és az asztali videó fejpozíciói esetlegesen kis mértékben ugyan, de eltérhetnek egymástól. Az igazi megoldás, hogy másolatkor, vágáskor a kamkorder lejátszó részét használjuk.

VHS állásban persze szerényebbek az értékek, a sorbontás 240 sornyi, ami LP üzemben 215 körüli értékre csökken, s a jel/zaj viszony is normál sebességnél 40 dB körüli értéket mutat.

Röviden szólunk a hangról. Teszt modelljeink közül óhatatlanul a legszerényebb képességekkel a JVC rendelkezik, itt ugyanis a kísérőhang rögzítése állófejjel történik, míg mindkét Panasonic FM rögzítésű HIFI hangot tud. Ez a GR–S77 esetében SP üzemben 120–6000 Hz-nyi átvitelt jelent, ami LP állásnál 4500 Hz környékére csökken, saját mikrofonról értékelve.

•

Forgószínpadunk következő szereplője a *Panasonic NV–MS 70E.* E típusnak a piaci megjelenése az elmúlt év közepére tehető, s éppen ezért olyan szolgáltatásokkal is rendelkezik, melyek korábbiakban kevésbé voltak jellemzők. Hogy ezek közül csak egyet említsünk: a sztereó HIFI hang, mely a felvett élményt mindenképpen teljesebbé teszi. Az NV–MS70E nem tartozik külföldön

a drága kategóriába, 2800 márkás áron jelent meg. Vannak ugyan a hangon kívül is praktikus szolgáltatásai, valójában az egyszerűbb kezelést igénylőknek szánták, és azzal a konstruktőri megfontolással született, hogy miközben a jó kép- és hangrögzítés biztosított, ne kelljen számos gombbal vesződni. A megoldás világos, az eredmény mégsem okoz osztatlan elismerést. Az NV–MS70 autofókusza lekapcsolható, az objektíven viszont nincs mit csavarni, „becsúszott" a műanyag házba. Ehelyett a lencse alatt egy kis vezérelt élgomb van, és ez szolgál az élesség utánállítására. A lencse fényereje 1:1,4-es, a gyújtótávolság-tartomány 9–54 mm, s ez hatszoros zoomolásra ad lehetőséget. A kezelőgombok elrendezése világos, valóban ajánlható azoknak, akik félnek, hogy a felvétel izgalmában eltévednek az állítószervek között. A felületek kialakítása eltérő, így jól megkülönböztethető. Van írisz állításra lehetőség, és a fókuszmező a Panasonicnál mar ismert módon három területre bontható, így biztosítva, hogy mozgó melléktémák mellett valóban a fő eseményre lehessen koncentrálni. Ez különösen nagy nyüzsgéssel járó felvételeknél lehet praktikus.

Az optikával ellentétes hátsó fronton kaptak helyet a magnófunkcióval kapcsolatos nyomógombok, és itt van az SP–LP, illetve az S–VHS üzem ki/ automatikus rendszerválasztó kapcsoló. Ez utóbbi ugyanazt a célt szolgálja, amit a JVC-nél már említettünk, hogy vagy a behelyezett kazetta szerint – érzékelve annak azonosító jelét automatikusan S–VHS, illetve VHS üzemre álljon –, vagy S–VHS szalagra is lehessen VHS rendszerű felvételt készíteni. Az üzemmódváltás szellemes, egy áttolható ajtócska – annak megfelelően, hogy lejátszó vagy kamera, üzemet kívánunk – hagyja szabadon a kívánt gombokat.

A lejátszó üzemben természetesen van gyorskeresés mindkét irányban, és van képkimerevítési lehetőség is, mindezek azonban itt sem nevezhetők zavartalannak. Keresés közben a kép becsíkozódik, állóképnél alul vagy felül, de 1/3-nyi terület elvész.

E kamkorderről sem maradt el az LCD kijelző, mely mutatja a fókuszra, a fehér egyensúlyra és a zársebességre vonatkozó beállításokat, bár a legfontosabb információk a keresőben is nyomon követhetők jelölésekkel vagy feliratokkal. Igen praktikus, hogy időben is folyamatos és egészen pontos tájékoztatást ad a kijelző a lefutott szalagidőről. S ha már praktikumokról beszélünk: a változatosabb témaszerkesztéshez a Panasonicnak is van képúsztatási lehetősége, és mód van címképek beszerkesztésére is. Ez a kép ugyanúgy tárolható, mint a JVC-nél (bár ott három „lapnyi" helyünk volt), a kívánt pillanatban előhívható, és a legkülönbözőbb módon bemutatható, más-más hatást keltve. Néhány példát említve: megjelenhet mint egy ütőkös, összeállhat csíkokból, jöhet jobbról és balról, lehet mozaikszerű, vagy villoghat – mindez nyolc színben – pozitívban és negatívban. A dolog persze akkor teljesedik ki, ha mód van otthoni utómunkálatokra. Mindenesetre az NV–MS70 csatlakoztatható a Panasonic WV–EC300 típusú vágópulthoz. S ha már csatlakozásról esett szó, a kamkorder bal oldala – egyébként praktikusan és jól hozzáférhetően – tele van tűzdelve a legkülönbözőbb aljzatokkal. Az S–VHS jeleket természetesen Hosiden aljzat adja ki, s van a készletben ennek megfelelő kábel is (művészkedni csak akkor kell, ha a tv ezeket a jeleket Scart aljzaton fogadja). A normál VHS jelek RCA aljzaton csatlakoztathatók, és két további RCA aljzat szolgál a jobb és bal oldali hangjelek kiadására. Nyolcpólusú csatlakozón lehet beadni az egyébként megvásárolható tartozékot képező karaktergenerátor jelét, és egy speciális ötpólusú aljzat az editálásnál tesz jó szolgálatot. Van egyébként természetes fejhallgató- és mikrofoncsatlakozás is. Az utóbbi szerepe különösen akkor hangsúlyozódik ki, ha utóhangosítani kívánjuk felvételünket. Ez egyébként csak állófejes sávra történhet.

Használat közben az első meglepetést az okozta, hogy az optika valamivel többet fogott be, mint amit láttunk. Ezt önmagában persze tudomásul lehet venni, de eddigi gyakorlatunkban kevéssé volt jellemző. Műfénynél a kép kékesebb volt, a pirosak nem sikerültek eléggé teltre. Színmoaréhibát a finomabb részleteknél sem tapasztaltunk. Napfénynél jónak éreztük a színhűséget, bár itt vettük jobban észre a geometriai torzításokat. Így például a kép felső részére csúszó lapostető széle íveltebb lett. A laborvizsgálatok során mind normál, mind long play üzemben 340 sornyit láttunk biztosan, de a kép tompább, fátyolosabb összhatást mutatott, mint akár a nagyobb testvér MS–90-nél, akár JVC-nél. Nem volt igazán határozott, amit az S–VHS-nél várunk, hogy a látvány rögtön lepje meg a nézőt. VHS üzemben a 240 sort biztosan értékeltük, LP üzemben viszont kb. 215–220 sort láttunk. Igaz, továbbra is az az alaptétel, hogy felezett sebességgel csak olyan műsort rögzítsünk, ahol kevésbé fontos a minőség.

A szélek csipkézettek lesznek, kiszőrösödnek. Javul a helyzet, ha LP felvétel S–VHS szalagra készül. Kicsit javult a bontás, csökkent a zaj, de ennek nagy ára van. Az autofókusz viszont nagyon jól működött, nyugodtan, biztosan, mondhatjuk elegánsan. Kevesebb gondunk volt a smear effektusokkal, mint a JVC-kkel. Az apró fénypontokat a GR–S77-es bizony rendesen elkente. S bár már húsvét van, visszanézve a karácsonyi felvételeket, a Panasonicnál csak a sötétből erősebb fehér vagy sárgás fények tették rács mögé a témát.

Ami a hangot illeti, nincs sok rossz szavunk. A saját mikrofon tisztességesen viselkedett, s van külső csatlakoztatási lehetőség is. Az állófejes sávon (külső bemenetről) széles átvitelt lehetett produkálni, míg a forgófejes sáv tudja a HIFI átvitelt. Maga a mechanika viszonylag csendes, a 48–49 dB körüli zajszint az autofókusz hatására 1 dB-nyit csökken, és a zoom motor sem ront sokkal többet ezen.

Ritkán szoktunk szólni az akkumulátorról és a töltőről. Most mégis megérdemelnek egy szemvillantást. VHS–C szokástól eltérően ez a kamkorder 6 V-os akkumulátort kapott (a tápcsatlakoztató távmérője is kisebb a rossz beidegződések elkerülésére) és egy olyan töltőt, ahol az akkumulátort ki lehet sütni és ebből az

állapotból feltölteni. Egy ilyen ciklus lényegesen optimálisabb kapacitást és hosszabb élettartamot nyújt az akkumulátor számára.

●

Záró akkordnak hagytuk a *Panasonic NV–MS90E* típusát, mely méreteivel, tömegével mindenképpen tiszteletteljes benyomást kelt, de néhány szolgáltatásában is tud újat nyújtani. Ez az 1,9 kg-nyi „összsúlyú" kamkorder 4000 márkás induló árával (ennyiért jelent meg tavaly a német piacon) mindenképpen az igényesebb érdeklődőket kívánta megcélozni. Objektíve 1:1,2-es zoomja nyolcszoros. A CCD 470 000 pixeles, vagyis ennyi elemi részből tevődik össze. Ezeknek az elemi részecskéknek a töltöttségétől – ami viszont az optikán keresztül beeső fénytől függ – változik a világosságjel értéke. Ha a beesőfény igen nagy, akkor következik be egy túlcsorduláshoz hasonló folyamat, amit Smear effektusnak nevezünk, vagyis elkenődik a fénypont egy függőleges vonal mentén. Az NV–MS90E-nél egy új típusú CCD-t alkalmaztak, amit FIT rövidítéssel (Frame Interline Transfer) jelölnek, s mely megakadályozza, hogy ezek a függőleges sávok kialakuljanak. Kedvező hatását az esti fényeknél kellemesen lehetett érzékelni.

A kamera formatervezése elegáns, a kezelőgombok is katonás rendben sorakoznak, kerülve minden habozási formát. Így aztán a szépen besüllyesztett – nem túl nagyméretű – gombok nem tűrik el a hosszabb női körmöket. Azt persze, hogy ez női kamera lenne, azt az előbb említett súly is megkérdőjelezi.

A beállítások a kamera oldalán, s a kijelzőben is láthatók, amire felvétel közben nagy szükség is lehet. Néhány említésre méltó szolgáltatás: az úsztatás, az önkioldóval készített felvétel, mely akár egy 20 mp-es snittre vagy akár a szalag végéig történő felvételre alkalmas. Mód van 5 mp-enként 1 mp-es intervallum-felvételekre is. A zársebesség 1/2000 mp-ig csökkenthető, a fehéregyensúly az automatikus álláson kívül belső (műfény) és külsőú (napfény) állással is rendelkezik, de az objektív alatt ott van az írisz állítási lehetőség is. Természetesen a fókusz ezen a kamerán is három lépésben szabályoz. Kontrasztgazdag képeknél a ráállása talán nem elég fürge, de egy mozdulattal élesre áll, és ezt erénynek tartjuk.

Érdekes újdonság a telephotó gomb, ami a látott kép közepét kétszeresére nagyítja ki. Tulajdonképpen a kép nem lesz élesebb, csak nagyobb. Mindenesetre ezen a kamkorderen találkoztunk először ilyen megoldással. Megemlítendő még a digitális tracking, az insert snitt, az utóhangosítási lehetőség (természetesen a hosszanti állófejes sávon, akárcsak az MS–70-nél), a sztereó HIFI hang, a címbeírási lehetőség, ami ezen a típuson kétoldalnyi. Végül említsük meg a VITS rendszerű időkód generátort, amely felvételeknél láthatatlan jelekkel számozza be az összes képet. Mindez kiegészítve a vágópulttal igazán kényelmessé képes tenni az utómunkálatokat.

A magnórészről kevesebbet szólunk. Gombjai egy lehajtható fedél alatt találhatók, van gyorskeresés és kimerevítés is, de ezek egy árnyalattal sem jobbak, mint az mS–70-nél voltak.

A bontás mérési eredményei kicsit szerényebbek, mint amit vártunk. Az MS–90 feltétlenül többet mutatott, mint a 70-es.

A sorbontás egy árnyalattal jobb, de 350–360 sor körüli értéknél többet reméltünk. A zajértékek viszont jók voltak, s maga a szubjektív látvány rácáfolt az első benyomásokra. Az élek kontrasztban gazdagok voltak, és nyugodtak, a kép összhatásában tiszta volt. Az automatikus fehéregyensúly is jól viselkedett, a színek reálisak és szépek voltak, kritikus esetekben kellett csak a korrekciókhoz nyúlni.

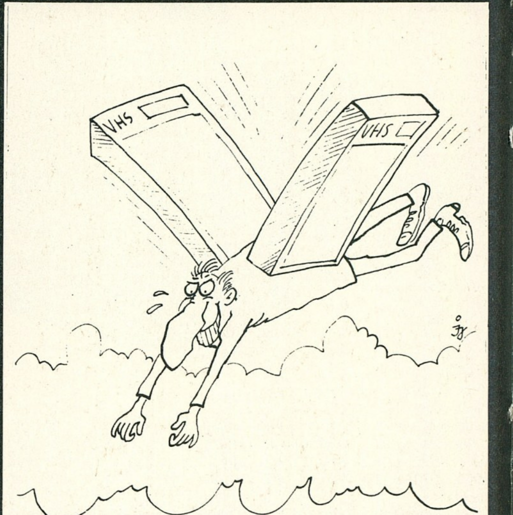
A normál VHS részről nincs különösebb mondanivalónk, jó 240 sornyi értéket produkált, LP üzemben hasonló korlátokkal, mint az MS–70E. A hangfrekvenciás átvitel villamosan mind LP, mind SP üzemben jó, 20 kHz-ig átvitt, de akusztikusan is tudott 14 kHz körüli értéket.

Nem vitás, hogy „S" modelljeink még egy ideig nem mennek konfekciószámba, s jobb társaságban is szalonképesek lesznek...

A TENGER M

Fejezetek a hazai videókalózkodás történetéből

Aki át mond, mondjon bét is

– Szemétláda...!

Fordulok egyet a rókalyuknyi raktárban – vigyázva persze, hisz ilyenkor, nyáridőben, minden egyes sörösrekesz aranyat ér... Onnan, ahol állok, a pult sarkára meg az idegen harsány színekben tobzódó Hawaii-ingére, arany pecsétgyűrűjére látni. Ez se az idén barnult le, villan át agyamon a gondolat, s máris a revolveremért nyúlok.

– Szemétláda – ismétli vésztjóslóan a pult innenső oldalán tartózkodó kalóz. Kívülről, az semmi. De látnák a tekintetét! – Nem megmondtam, hogy nálam ne próbálkozz többet? Egy fillért se fizetek a védelmetekért. És ha a magadfajta nem ért a szép szóból...

Végig gyanítottam, hogy az idegen a bal nadrágszárában puskát dugdos, de nem hittem, hogy használni próbálja. A kalóz lebukott balfelé, a nagyöbű tizenkettes első maroknyi sörétje a kazettaállványt, a második a kávéfőzőt érte – nyugodtan leírhattuk mindkettőt. Guggoló járásban kifelé indulok. Borostás képemen merev mosoly, bal kezemben a revolver; kék neonfény csillan az előremeredő acélcsövön.

– Főnök?

Nem hallottam, mikor lőtt vissza: egy időre megsüketültem. Kifújom tüdőmből a puskaporbűzű levegőt, nézem, ahogy áll a Hawaii-inges teteme felett, izzadó homlokát egy asztalkendőbe törölgeti. Hiába, meleg az este...

Elrakom a fegyvert, melléje lépek. Ismét ketten vagyunk a kölcsönzőben. Egy háztömbnyire jobb sorsra érdemes szobakutyák vonítanak, úgy bámulják a város felett tündöklő teliholdat. A farkasok ideje, mondják a bölcsek.

– Jól vagy? – kérdezem a rend kedvéért. Kezd nyugtalanítani ez a dolog a halottal. – Nem talált el, ugye?

A kalóz nemet int. Ideges. – Ne bámulj így! – szól rám nyersen. – Pakold össze ezt a szemét zsarolót, a flintájával együtt vidd ki a Füvészkertbe, és ásd el!

– De hiszen én...

– Semmi „de", picinyem! Az üzlet az üzlet, a fenébe is! A fennmaradásunk a tét, tán elfelejtetted?

Pontosan tudja, hogy képtelen vagyok bármit elfelejteni. Akár az elefánt. Cigarettára gyújtok, aztán szótlanul engedelmeskedem. Az út és a Füvészkert egyaránt néptelen, a föld puha. Elvégzem, amit el kell végeznem, aztán hazamegyek, megolvasom a pénzt, lezuhanyozom, utóbb nyugovóra térek, és...

És felébredek.

* * *

Akár hiszik, akár nem, a filmek éppen olyanok, mint a nők: hosszú távon tönkreteszik az embert. Olykor képtelen vagyok szabadulni az érzéstől, hogy napjaimat Tarkovszkij rendezi. A videókalózokkal kapcsolatos álmaimért meg, mint láthatták, Sam Peckinpah a felelős. Pedig hasonló bűntények a valóságban nemigen történtek. És, ahogy mondani szokás: ha az elkövetkezőkben bárhol bárki magára ismer, az kizárólag a véletlen müve.

Ül a kalóz a kisszéken (Tudom, tudom, viccnek indul, de várják ki a végét!). Csendesen bűnözik, igen jámbor fajta. A Kandón végzett, kisebb tranzisztorlopásokon át jutott idáig. Megvan a havi ötvenezre. És mikor betér hozzá az a bizonyos Hawaii-inges kreol úriember, bizony nem lövi agyon, nem ásatja el. Mi több, kávéval kínálja. A jóindulatáról biztosítja. Hétről hétre filmek formájában „tejel" neki – hát nem elhanyagolható szívességek ezek cserébe azért, hogy békében hagyják? Dehogyisnem. A környék nehéz vagányai két betörés között az INTERVIDEO meg a VICO frissen „lenyúlt" újdonságait bámulhatják, a tékának pedig még a kirakatát sem törik be – így fest egy huszadik század végi gengszteridill valahol Európában.

* * *

Más. Ül egy másik kalóz egy másik kisszéken, issza a

UNKÁSAI IV.

sört, érzi a ritmust, és egy bizalmi emberével tárgyal. A bizalmi ember sportzakót hord, a hónaljtáskájában a Fegyver- és Gázkészülékgyár egyik exportslágere, a kilencmilliméteres Parabellum lapul. Aggodalomra semmi ok: az illető „bronz", vagyis becsületes zsaru, aki a kalóznak tett apróbb szívességekkel egészíti ki keresetét, szerzi be porontyai számára a betevő Donald kacsát... Csoda-e hát, hogy a kalóz, sarokba szorulván, ezzel kecsegteti vitapartnerét: *„Beintek a Tihamérnak, az majd körbevezet a Gyűjtőben!"*? De mert az egyoldalúság esetében sem lett volna célravezető, a kalóz saját kölcsönzőjének ünnepélyes megnyitójára szintén meginvitálta a környék alvilágának fejedelmét, és Seiko karórával ajándékozta meg... A vadak közé merészkedő Cook kapitány a maga idejében üveggyöngyöket és késeket osztogatott, viszont fel is falták a szerencsétlent, amit kalózunkkal azóta sem tettek meg.

Hogy mindezt tudom, illetve végignézhettem, természetesen nem holmi szerencsés véletlen műve. A kalózstratégia szerves részét képezi a munkatársak minél szorosabb „behálózása" éppúgy, mint az apróbb-nagyobb szívességek bonyolult rendszere. E szívességek egy tekintetben hasonlítanak egymáshoz: sohasem viszonozhatók. Úgy következnek egymásból, hogy a boldogtalan áldozatot mind mélyebbre és mélyebbre taszítják az összetartozás mocsarába. S a szép szavak, a mulatságosnak szánt történetek mögül mindig kiérezhető a fenyegetés: *„Ha rosszul lépsz, Tihamér legközelebb téged vesz kezelésbe, piciapám...!"*

Hogy Tihamér végső soron mindig tétlen marad, már nem is számít. Hisz az üzleti életben csupán Tihamér időnkénti megjelenése, nimbusza, mindenekfelett pedig *testetlen fenyegetése* számít. És – bocsássanak meg érte – megint Peckinpah: olykor-olykor elmerengtem rajta, milyen képet nyújtana a város, ha a kazettatenger martalócai be is váltanák minden rémisztő ígéretüket. Tihamér és a hasonszőrűek útját levegőbe röpített Zsigulik, hifis szakboltok, cementbe ágyazott kópiakészítők, porrá tört állkapcsú újságírók, szerteszórt csontok jeleznék. Hiába, egy kalóznak is lehetnek elképzelései. Elvégre ne feledjük: ő még nálunk is előbb látta a *Sebhelyesarcút* meg a *Keresztapát...*

* * *

Az ígéretekről és betartásukról ötlött eszembe a következő, már-már Lafontaine tollára kívánkozó anekdota.

Ül két kalóz a Vigadó sörözőjében, és a fogát piszkálja. Az alkalomra mindketten frissen mosott, neonszínű szabadidőruhát öltöttek, és ha feleségük nem lép közbe, nyakkendőt is kötnek hozzá. *Szívességet* ígérnek egymásnak. Az egyik azt, hogy kapcsolatai révén megnyitja az utat a másik számára a Magyar Filmintézet archivumába, ahol (korunk hun új legendája!) félszáz összekapcsolt JVC hifisztereo készülék ontja a kiváló minőségű másolatokat. Hogy a másik mit ígért az egyiknek, már nem tudom – de mivel nem tartotta be, akár Argentína államelnöki székét is kilátásba helyezhette volna. Figyeltem a „gyümölcsöző együttműködés" új és új fordulatait. *„Közvetítőm a lábát törte"* – kaptuk a hírt az első héten. *„Kiugrott Münkenba..."* – jött a füles a másodikon. És végül: *„Az intézet bejáratánál az ellenőrzést megszigorították. Ilyen körülmények között nem várhatjátok, ugyebár...*

Nem vártuk. Igazság szerint már rég nem vártuk. A tanulságot akkori megbízóm vonta le a következő történelemformáló szavakkal: *„Na ja. De legalább egy jót ebédeltünk..."*

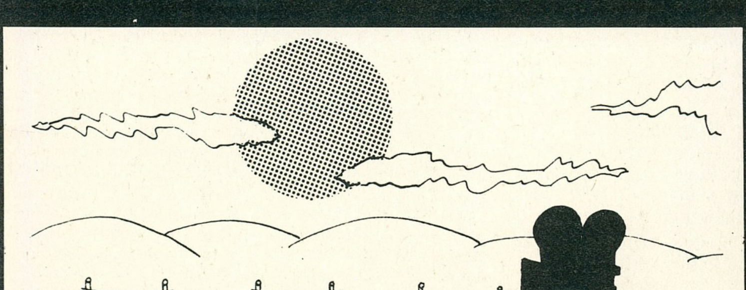
Ne gondolják azért, hogy mindig ennyire tehetetlenek. Az *Esőember* magyar szinkronját például úgy kilopták a Margitszigeti Szabadtériből, mint annak a rendje. Az eset, mint mondják, világraszóló botrányt kavart, a világ videókalózai hónapokig hazai kollégáik dicséretét zengték, hisz nekik köszönhették az első eredeti nyelvű kópiákat is. Nagy és hősi idők voltak. Ma azonban már más időket élünk, s ennek megfelelően megváltoztak a gyors pénzkeresés módszerei.

Nem a hozzám hasonlók megélhetését siratom: szinkrontolmácsokra, ha másért nem, a legfrissebb filmek miatt, mindig szükség lesz. Az úgynevezett *állandó kínálat* kedvéért azonban már nem érdemes Londonig utazni – elég kölcsönszerződést kötni az egymással versengő legális videóforgalmazási cégek valamelyikével. A kalóz a szerződés hatályba lépésének napjától használhatja az adott cég védjegyét, fizethet annak négy-öt filmjéért – és százezreket kasszírozhat pult alatt, illegálisan kölcsönzött saját kazettáival.

Bizony.

Hiszen, ahogy álmaim gyorskezű kalóza fogalmazta: a fennmaradásuk a tét. S a mindenkori alkalmazottak, azzal, hogy kitartanak mellettük, már vonszolják is a Füvészkert felé a Hawaii-inges tetemét...

Gáspár András

Következik:

VESZÉLYES VIZEKEN

ÍME A NYERTESEK:

A Video Magazin 1991/1. számának helyes megfejtése:

Űrvadász;
Harry és Walter New Yorkba megy

A fődíjat, a MOKÉP által forgalmazott Űrvadász című filmet nyerte: Munkácsy Lászlóné Szolnok, Kisfaludy u. 2. I. 4. 5000;

TDK E–195-ös kazettát nyert: Varga Ferenc Újpetre, Petőfi u. 24. 7766.
Az Akai E–195-ös kazetta Bajsz István Kaposvár, 48-as Ifjúság út 7. fszt. 1. 7400;
az Akai E–180-as kazetta Csordás András Győr, Szövetkezet u. 21. 9027;
a TDK E–180-as kazetta pedig Kőrösi Gyula Kecskemét, Vajda J. u. 2. II. 16. 6000 nyereménye.

A nyertesek a kazettát műanyag tokkal kapják. A nyereményeket a Bombajó Kft. postázza.

Gratulálunk, s további kellemes rejtvényfejtést!

Indul a VIDOSZ

A tiszta piaci viszonyok elősegítése érdekében, a videótékások szakmai érdekvédelméért alakult meg múlt év végén a Videókazetta-kölcsönzők Országos Szervezete, a VIDOSZ, mely nemrégiben megtartotta közgyűlését. A több mint kéttucat alapítótag vállalja: csak legális kazettákat kölcsönöznek, rendszeres kapcsolattartással, információcserével igyekeznek segíteni egymás munkáját, s minél magasabb színvonalon kiszolgálni vendégkörüket. A VIDOSZ-tagoknak több videókiadó máris kedvezménnyel kínálja filmjeit.

Az alapítók megállapodtak, hogy tagdíjat a kölcsönzött videókazetták arányában fizetnek: havonta, kazettánként 1 forintot. (Vagyis akinek tékájában ötszáz kazetta van, annak a tagsági díj ötszáz forint.) E bevételre a szervezetnek annál is inkább szüksége van, hogy kialakítsa információs hálózatát. A tagok szeretnék egymást informálni azokról a tékásokról, akik feketepiaci filmeket forgalmaznak, vagy hazai kiadók házilagosan másolt filmjeit kölcsönzik. Szoros kapcsolatot tartanak fenn a Referens Kft.-vel, amely már nagy tapasztalatokkal rendelkezik a honi feketepiacról, legális kölcsönzők illegális tevékenységéről, zugmásolókról, kis futárokról és nagy halakról. Saját védelmük érdekében az egymással szövetségre lépett tékások névjegyzéket állítanak össze, mely azok nevét tartalmazza, akik az ország különböző videótékáiban kazettákat, készülékeket kölcsönöztek, majd „elfelejtették” azokat az üzletbe visszavinni. Ezentúl a hamis személyi igazolvánnyal ügyeskedőket hamar lefülelhetik a megvalósuló adatbank révén. Hamarabb, mint például Strovec Líviát Székesfehérvárról. Ő tavaly fél éven át a kölcsönzőkből gond nélkül vett bérbe színes tévéket, magnókat, kazettákat Székesfehérvártól Kaposváron, Szegeden át Miskolcig, majd értékesítette őket. Idővel letartóztatták, és el is ítélték. Sok tékatulajdonos megelőzhette volna a bajt, ha előre tudja, kire is kell vigyázni. A VIDOSZ első tájékoztató kiadványa öt újabb nevet tartalmaz, akiket jó lesz az üzleteknek szemmel tartani.

A szervezet idővel kiadóként is szeretne megjelenni a piacon. A tagok tervezik a képmagnók működését, kezelését, hibaforrásait bemutató kazetta elkészítését, valamint a bioéletmód, a helyes táplálkozás és fogyókúra kérdéseivel foglalkozó műsor forgatását és terjesztését videón. Ha a tárgyalások eredménnyel járnak, a VIDOSZ-hoz tartozó kölcsönzők forgalmaznák az osztrák ÖKM szexmagazin videóit Magyarországon.

A szövetség ennek ellenére nem tekinti fő profiljának a kiadást, s a videókiadókkal a lehető legjobb kapcsolatot kívánja fenntartani. A szintén az elmúlt hónapokban alakult Videókiadók és Forgalmazók Egyesületébe, melynek célja a kalózforgalmazás visszaszorítása, a szerzői jogok védelme, beléphetnek VIDOSZ-osok is. Wohl Ferenc, a VIDOSZ alelnöke például elnökségi tagja a kiadók egyesületének is.

A videótékások szervezetének bárki tagja lehet, aki vállalja az alapszabályban leírt feltételeket. A VIDOSZ-tagok keddenként Budapesten, a Filmművészek Szövetsége székházában, a VI. kerület, Gorkij fasor 38.-ban találkoznak.

F. T.

Rejtvény • Rejtvény • Rejtvény

Nyerjen TDK-kazettát!

Aki április 18-ig levelezőlapra felragasztja az oldalunkon látható Video Magazin 91/3. emblémát és helyesen beküldi a keresztrejtvény vízszintes 1., függőleges 1. és vízszintes 29. sorát, sorsoláson vesz részt, amelyen elnyerheti a Dunántúlon négy videótékát működtető Bombajó Kft. által felajánlott VHS kazettákat.

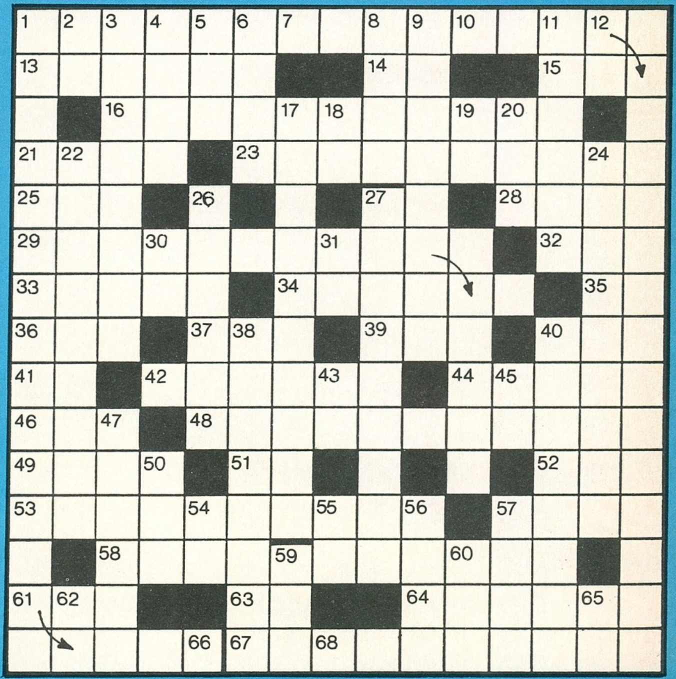
ÍME A DÍJAK:

A szerencsés rejtvényfejtők nyereménye: egy-egy TDK HS E–195 perces kazetta (összesen három darab) és egy-egy TDK HS E–180 perces kazetta (összesen két darab), valamennyi műanyag tokkal.

Kérjük, a megfejtéseket a Video Magazin szerkesztőségébe küldjék el: 1135 Budapest, Frangepán u. 50–56.

A határidő tehát április 18.

Kellemes rejtvényfejtést!

VÍZSZINTES:

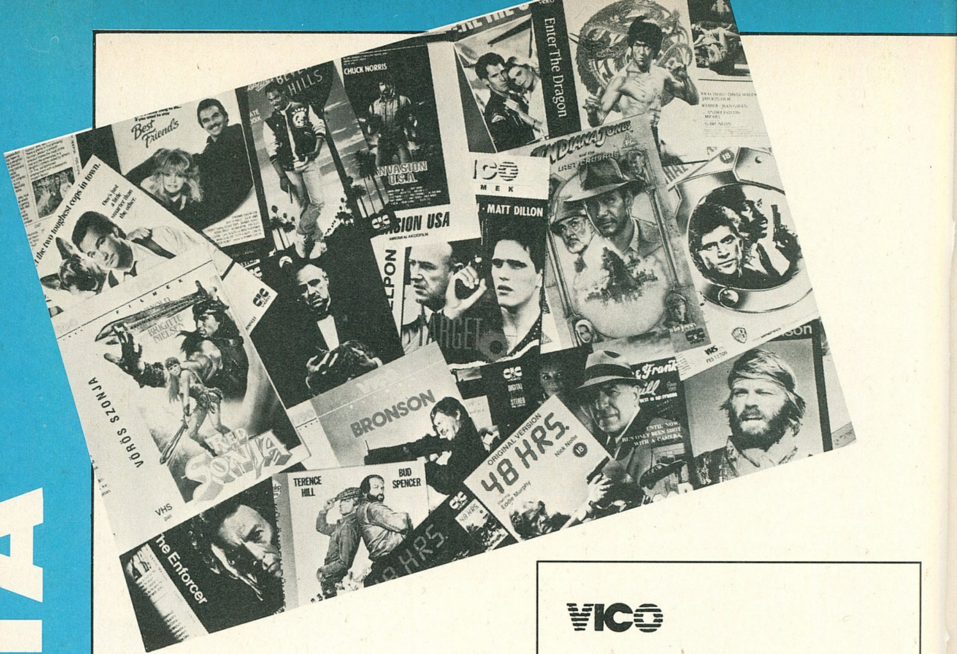
1. MIÉRT KÜZD A BOMBAJÓ KFT?
13. Akadály szerbhorvátul
14. Hazafele!
15. Parázsban van!
16. AZ INTERVIDEO FILMJE
21. Becézett finév
23. Elinalt
25. Kelmevég
27. Eres!
28. Vissza: feszültség
29. A FÜGG. 1. FOLYTATÁSA
32. Testnevelési Főiskola
33. Elkülönített városrész
34. Náció
35. Kompaktlemez
36. ÁGE
37. Nitrogén, szén, hidrogén
39. ...hárfa
40. Vissza: közel-keleti állam
41. Lóerő
42. Gyermekábrázat
44. Dél-amerikai füves síkság
46. Angol névmás
48. Teljes körű karbantartás
49. Hó angolul
51. Pincébe
52. Hínár közepe!
53. A MOKÉP VIDEÓJA
57. Két zenei hang
58. Kulturális érték
61. Noordwijk aan...
63. ÁN
64. Öltözőfülke
66. Kálium
67. Festőeszköz

FÜGGŐLEGES:

1. MI ELLEN KÜZD A BOMBAJÓ KFT? (FOLYT. A VÍZSZ. 29.)
2. Kettőzve dunántúli város
3. Közelebb helyezte
4. Drága franciául (fon.)
5. Kevert víz!
6. Angolul: vesz
7. Osztrák autójel
8. ...-Darja
9. Ébresztő hang
10. Uruguayi autójel
11. Artikulált
12. Hatalmasság
17. Német helység Rostock közelében
18. Karddal harcol
19. Lám
20. Holland és thaiföldi autójel
22. Beszélni valakiről
24. Olasz karmester
26. Bestseller író
27. A MOKÉP VIDEÓJA
30. A DUNAFILM ÁLTAL FORGALMAZOTT FILM
31. Ellentétes kötőszó
38. Optikai...
40. Sóderos
43. ... Cooder, blues-zenész
45. Líra egynemüi
47. Szonett franciául
50. WGÉ
54. Készpénz
55. Gála egynemüi
56. Német szerelem (fon.)
57. AZ INTERVIDEO FILMJE
59. A férfi sorsa!
60. Meztelen franciául
62. Latin és
65. ÁE
68. A sugár jele

video magazin 91/3

SIKERLISTA

DUNA NEMZETKÖZI FILM KFT

1. KUTYÁM, JERRY LEE
2. IKREK
3. BEVERLY HILLS-I ZSARU I.
4. AZ ELVESZETT FRIGYLÁDA FOSZTOGATÓI
5. KROKODIL DUNDEE II.
6. VISSZA A JÖVŐBE I.
7. ÉJSZAKAI ROHANÁS
8. AMERIKÁBA JÖTTEM
9. 48 ÓRA
10. BEVERLY HILLS-I ZSARU II.

TELEVIDEO

1. AZ ÉN KICSI PÓNIM
2. ALAKVÁLTÓ
3. GYERMEKBIBLIA
4. INDUL A BAKTERHÁZ
5. MAGYAR ÉVSZÁZADOK SOROZAT
6. ARANYCSAPAT
7. VIZIPÓK-CSODAPÓK
8. KERESZTÉNY ÜNNEPEK
9. PESTI HUMOR SOROZAT
10. GÁLVÖLGYI SHOW I–II.

VICO

1. SZTÁRLESZÁLLÍTÁS
színes, szinkronizált amerikai dráma
2. SIKOLY AZ ÉJSZAKÁBAN
színes, szinkronizált amerikai thriller
3. MODERN SZERELEM
színes, szinkronizált amerikai vígjáték
4. NULLASZINT
színes, szinkronizált amerikai akciófilm
5. A FÉLESZŰ FELTALÁLÓ
színes, szinkronizált amerikai bűnügyi vígjáték
6. HANOI HILTON
színes, szinkronizált amerikai akciófilm
7. JÓ UTAT, CHARLIE BROWN
színes, szinkronizált amerikai rajzfilm
8. ELADOM AZ ÉLETEM
színes, szinkronizált amerikai vígjáték
9. A PÁRDUCEMBER
színes, szinkronizált amerikai thriller
10. MACI LACI ÉS BARÁTAI
színes, szinkronizált amerikai rajzfilm
11. NYUGODJANAK BÉKÉBEN
színes, szinkronizált amerikai krimi
12. ÁGYUTÖLTELÉK
színes, szinkronizált amerikai akciófilm
13. ÚJONCOK
színes, szinkronizált amerikai vígjáték
14. TESSÉK ENGEM ELRABOLNI
színes, szinkronizált amerikai vígjáték
15. ÖRVÉNYBEN
színes, szinkronizált amerikai krimi
16. VOLTRON
színes, szinkronizált amerikai sci-fi rajzfilm
17. A NAGY MÓKA
színes, szinkronizált amerikai krimi
18. A JÓK FEKETÉBAN JÁRNAK
színes, szinkronizált amerikai akciófilm
19. MEGHURCOLT ÁRTATLANSÁG
színes, szinkronizált amerikai krimi
20. AZ ÉLETMŰVÉSZ
színes, szinkronizált amerikai vígjáték

MŰSOROS VHS KAZETTÁK
Mokép Video

1. TESTŐRBŐRBEN – amerikai krimi
2. A SZÉL ÉS AZ OROSZLÁN – amerikai kalandfilm
3. A TÖRHETETLEN NYÍL – angol ifjúsági film
4. FOLYTASSA ÚJRA, DOKTOR – angol vígjáték
5. FOLYTASSA KÜLFÖLDÖN – angol vígjáték
6. FOLYTASSA A HÁTA MÖGÖTT – angol vígjáték
7. A RENDŐRSZTORI FOLYTATÓDIK – hong-kongi akciófilm
8. SZEX, HAZUGSÁG, VIDEO – amerikai dráma
9. A HALÁL ÁRNYÉKAI – japán kalandfilm
10. SZENVEDÉLYEK TÖRTÉNETE – japán kalandfilm
11. ÜVÖLTÉS – amerikai horror
12. MAXIMÁLIS TÚLHAJTÁS – amerikai sci-fi
13. KOMMANDÓCSAPÁS – amerikai akciófilm
14. KING KONG ÉL – amerikai sci-fi
15. HALÁLOS TELEFONHÍVÁS – amerikai krimi
16. AJAKRÚZS – amerikai krimi
17. ISTHAR – amerikai vígjáték
18. EMANUELLE II. – francia erotikusfilm
19. GOOD BYE EMMANUELLE – francia erotikusfilm
20. KEMÉNYFEJŰ – olasz kalandfilm

FÉNYPONT VIDEO CENTER

Pécs, Rókus u. 3/a

1. TITKOS TÁRSASÁG
2. A KIS HABLEÁNY
3. AMERIKAI NINJA 3.
4. KUTYÁM, JERRY LEE
5. A JÓK FEKETÉBAN JÁRNAK
6. ÁGYÚTÖLTELÉK
7. AMERIKÁBA JÖTTEM
8. A NAGY KIRUCCANÁS
9. 48 óra
10. CYBORG
11. A KŐSZÍVŰ EMBER FIAI
12. HALÁLFOLYÓ
13. TÖVIG NYOMD A PEDÁLT
14. MENEKÜLŐ EMBER
15. NICSAK, KI BESZÉL
16. HALÁLVADÁSZ
17. NYUGODJANAK BÉKÉBAN
18. A NÍLUS GYÖNGYE
19. SZELLEMES KARÁCSONY
20. ÜTKÖZETBEN ELTŰNT 3.

BOMBAJÓ KFT

1. A REJTŐZKÖDŐ BORZALOM
2. A NAGY KIRUCCANÁS
3. 48 ÓRA
4. HALÁLFOLYÓ
5. TANGÓ ÉS CASH
6. HALÁLOS FEGYVER II.
7. INDIANA JONES
   ÉS AZ UTOLSÓ KERESZTES LOVAG
8. JÁKOB RABBI KALANDJAI
9. FEDŐNEVE: KATONA
10. AMERIKAI NINJA 3.
11. VAKLÁRMA
12. MENEKÜLŐ EMBER
13. BLUES BROTHERS
14. MAGÁNYOS HŐSÖK
15. ŐRÜLET

VIDEOCÁPÁK

Üzletek: 6721 Szeged, Kereszttöltés u. 31.
6723 Szeged, Vedres u. 10.
6000 Kecskemét, Petőfi u. 2.
6100 Kiskunfélegyháza, Kossuth u. 18.

1. TITKOS TÁRSASÁG (Vico)
2. ZÖLDSAPKÁSOK (Intervideo)
3. REJTÖZKÖDŐ (Vico)
4. BÜN ÉS ÁLOM (Fókusz)
5. TÜZRÓKA (Intervideo)
6. ELÁTKOZOTTAK UTCÁJA (Vico)
7. SZERELEM BAJNOKA (Fókusz)
8. SMOKEY ÉS A BANDITA (Duna Film)
9. SZUPERSZENZÁCIÓ (Viktória)
10. EGYEDÜL A SÖTÉTBEN (Vico)
11. MACI LACI ÉS BARÁTAI (Vico)
12. A SZIVÁRVÁNY ALATT (Intervideo)
13. AMRIKAI NINJA 3. (Vico)
14. KÖLTÖZÉS (Intervideo)
15. SZIGETLAKÓK KINCSE (Vico)
16. EGYMÁS BŐRÉBEN (Videa)
17. ROSSZNAK SZÜLETNI (Fórum)
18. FÉRFIFALÓ (Fórum)
19. TÚLÉLŐ (Intervideo)
20. GYILKOS ÖBÖL (Hargita)

VIDEO 7 DELIKAT
MINDEN NAP HAJNALTÓL ESTIG !

VIDEODELIKÁT GMK

Bp. IV. Fóti út–Baross u. pavilonsor

1. AMI SOK, AZ SOKK
2. A FÉLESZÜ FELTALÁLÓ
3. KEGYETLEN PART
4. MESTERPILÓTA
5. NYOLC SZAMURÁJ LEGENDÁJA
6. NYUGODJANAK BÉKÉBEN
7. FEDŐNEVE: KATONA
8. ROBOTRIX
9. A PÁRDUCEMBER
10. ÜTKÖZŐFUTAM
11. LŐJ A VADÁSZRA!
12. SARAH HARDY MEGKÍSÉRTÉSE
13. A BÍRÓ ÉS A HÓHÉR
14. VASKERESZT
15. BEVERLY HILLS-I ZSARU I–II.
16. AMERIKAI NINJA 3.
17. TÍZ KICSI INDIÁN
18. COLOMBO ÉS A GUILLOTIN
19. IKREK
20. MESÉK A KRIPTÁBÓL

Egy nehéz döntés

Melyik kamkordert válasszuk?

Ha már megvan a magnónk és a színes tévénk, s fejleszteni kívánjuk videóparkunkat, következhet az újabb, meglehetősen borsos árú minőségi ugrás: a kamkordervásárlás. E készülékek azonban már nem éppen abba a kategóriába tartoznak, amelyben elegendő egyetlen baráti tanács és máris mehetünk az üzletbe, hiszen értékük is valamicskével afölött van, mint amit hanyag eleganciával tartós fogyasztási cikknek nevezhetnénk...

Minden vásárlás az igény megfogalmazásával kezdődik, s aztán következik az első, már sokkal reálisabb kérdés, az ár; és akkor újra kell fogalmazni mindent.

Márkás és forintos határok

Éppen ezért kezdjük mi is egy rövid közgazdaságtannal, ám azonnal kiderül: nincs szabály. A nyugat-európai piacon 1500–1800 márka közötti osztályban már elérhetők az egyszerűbb szolgáltatású, normál rendszerű kamkorderek vagy összetettebb kifutó típusok. A 2000–2500 márka közötti készülékek már nagyobb szolgáltatásúak és HIFI sztereó hangot is tudnak. 3000 márka felett Hi–8 és S–VHS C típusok kezdődnek és 4000 DM az az alsó határ, amelynél az igényesebb, újabb szolgáltatásokat tudó modellek megjelennek.

Idehaza ennél összetettebb a fogyasztói ár alakulása, bár tapasztalataink szerint elég jól követi a külföldi piac értékítéletét. Az alsó kategória 80-90 ezer forint (néha olyan pontossággal, hogy a tartozékokat külön számítják fel), de néha akad olyan csemege is, mint amelyet a múlt év végén az Orion–Herrnböcknél láttunk: 70 ezer forint körüli áron Fisher FVC P 720 típusát. A következő kategória a HIFI sztereók 120–130 ezer forint között; azért, míg az S–VHS-ek bizony 160–180 ezer táján kezdődnek.

Mire használjuk?

Tudnunk kell azt is, milyen célra akarjuk használni új szerzeményünket. Nem mindegy, hogy hosszú utazásra egy mindenhová elcsomagolható, pehelykönnyű Sony TR–45-öt viszünk magunkkal vagy egy kétkilós MS–90-est. Ez utóbbi súlya miatt sem való női kezekbe, az előbbi megfér benne, viszont éppen kicsi tömege miatt kezünk remegése, bizonytalansága jobban érződni fog a felvételeken. Aki tehát profi módon kíván dolgozni, az vállkamerát választ. S ha már tudjuk a célt, meghatározhatjuk a rendszert is, amellyel azt meg akarjuk valósítani. Az, hogy normál legyen vagy szuper, megint csak pénzkérdés.

Melyik rendszer legyen?

Sok híve van a Sonynak és általában a Video–8-nak, s nem kevesen esküsznek az egyszerűen fogyasztható VHS-re, illetve VHS–C-re. Klasszis különbség nincs közöttük, sok esetben a típusok minősége is összemossa a határokat. Tény, aki későbbi utómunkálatok nélkül fogyasztja felvételeit, azok számára igen praktikus a Video–8; némileg nagyobb sorbontás-tartaléka van, és hosszabb a kazetta felvételi ideje.

A VHS–C-re csak 45 percet tudunk felvenni, ám itt is nem egy típussal találkoztunk, amelynél sorbontás és kontrasztosság jó minőségű első másolatot eredményezett.

A szuper rendszerek: a Hi–8 és az S–VHS akkor érik meg igazán a pénzüket, ha a felvett anyagot meg kell vágni, vagy másolatot akarunk róla készíteni, mert a tartalékok az utómunkálatok minőségét javítják. A látvány persze akkor tökéletes, ha megfelelő Hosiden csatlakozó televíziónk van.

Szolgáltatá-sokk

Kezdő operatőröknek már az első két kérdés megválaszolása is nem kevés vívódással járhatott. De a finomságok csak ezután jönnek! Dönteni kell abban is, hogy a szolgáltatások köre, minősége elegendő-e.

Az első tévhit – miszerint az a jó, ha a gép automatikus, és így nincs sok gond a kezelésnél – sajnos, nem igaz.

Valójában számos kritikus helyzet adódhat, amikor színhőmérséklet- vagy blendekorrekcióra van szükség. Éppen ezért a legalapvetőbb állítások általában minden készüléken megtalálhatók. Nem általános többletszolgáltatás viszont a Fader, magyarul a képúsztatás, amikor a témát a homályból csaljuk elő, vagy elsötétítéssel keverjük le. Mindez változatossá tudja tenni a felvételt.

Azoknál kerül előtérbe a változtatható zársebesség, akik gyors mozgásokat, például sporteseményeket szeretnének megörökíteni. Speciálisabb témaválasztáskor szintén érdekes az intervallumfelvétel, amikor meghatározott időközönként egy-egy rövid téma kerül a szalagra. Ilyenkor örökíthetjük meg egy virág kinyílását, vagy kritikusabb esetekben egy objektumnál a mozgásokat.

Az SP–LP üzem takarékosabb kazettafelhasználással jár, de bizony ez jelentős minőségveszteséget is okoz. A címképgenerátor vagy imposer azoknak fizetődik ki, akik nem elégednek meg az élmény rögzítésével, hanem azt technikai trükkökkel akarják színesebbé tenni. Lehet persze, feliratokat másképpen is csinálni, de ez elegánsabb, kényelmesebb és hatásosabb.

Az önexponálási lehetőség, netán távvezérlő az operatőrt is részesévé teheti a témáknak és családi felvételeknél sem éppen hátrány.

Nem kerül viszont pénzbe, csupán konstrukciós gondosságba, hogy a gombok jól kitapinthatók és megkülönböztethetők legyenek.

Milyen legyen a hang?

A hangról két dolgot említsünk meg: a sztereó HIFI hangot, melynek jelentősége koncertfelvételeknél nagy, valamint az utóhangosítás létét vagy hiányát, mely nemegyszer érzékenyen érinti a házimozit készítő videóst.

Kapcsolódva a hanghoz, gyakran nélkülözhetetlen külső mikrofon alkalmazása. Így a kamkorder saját zaja sem lesz zavaró, és a távolabbi témák hangja is tisztább lesz. A fejhallgató-csatlakozás a felvétel hangjának folyamatos ellenőrzésénél tesz jó szolgálatot.

Rendszerbarát vezetők

Illik a csomagolásban megfelelő vezetékkészletet mellékelni. Alaposabb vizsgálódásba inkább csak azoknak kell bonyolódniuk, akik az utómunkálatot vágópultokkal vagy egyéb technikai eszközökkel kívánják elvégezni: tanácsos ellenőrizni, a választott készülék rendelkezik-e ezek fogadására alkalmas aljzatokkal. Ez már nagy körültekintést igényel. Ilyen esetben lehetőleg arra a típusra essen a választás, amely saját kínálatában is nyújt ilyen eszközöket, mert nem biztos, hogy a szinkronjelek rendszerbarátok lesznek.

Üzleti szem-pontok

S végül: mi az, amit az üzletben is láthatunk? Egy néhány perces felvételnél kiderül, hogy elég csendes-e a készülék, hogy a fókusz biztosan működik-e, nem túl idegesen áll-e rá a képre, a témát és a színeket szépen adja-e vissza.

Persze, ezek a különbségek hatnak vissza a kiindulási pontunkra, az árra…

BÖNGÉSZŐ

E havi tesztünkkel összhangban érdekesnek tűnhet a stuttgarti „Video” magazin alapján áttekinteni, hogy a német piacon milyen sorrendben értékelik a kamkordereket. A táblázat azért is érdekes és tanulságos, mert a dobogó legfelső fokát elfoglaló Sony CCD–V5000 és az általunk most tesztelt JVC GR–S77 között több mint ötven helynyi távolság van, ám persze azért nem ilyen kritikus a helyzet. A Sony valóban sokra vállalkozott. Egy digitális képtároló időalap-korrektorként működve kiegyenlíti a jitter hibákat, van zajcsökkentő, számos effektus és sztereó digitális utóhangosítás. Mindezzel együtt a JVC csak öt ponttal marad el képminőségben, s e leszakadást az állófejes hangsáv logikusan gyengébb minősége fokozza. Persze a különbség az árban is mérhető. Képminőségben a „Video” az MS–90-est a JVC-vel azonosnak találta, s ezen nem sokat vitatkoztunk, bár kevésbé vette figyelembe, hogy az esti felvételeknél a Panasonic többet képes nyújtani. Az NV–NS70 képét mi is bágyadtnak éreztük, de nem ennyire.

Típus	Rendszer	Ár/DM	Kép	Hang	Szolgáltatás	Felszereltség	Minősítés	Összesen
Sony CCD–V5000	Hi8	5000	40	19	15	7	kiváló	81
Mitsubishi HS–C50E	S–VHS–C	3400	38	18	14	5	kiváló	75
Canon A1 Hi8	Hi8	4600	36	17	16	5	kiváló	74
JVC GF–S1000	S–VHS	6000	37	18	11	6	kiváló	72
Philips VKR 9500	S–VHS	6000	37	18	11	6	kiváló	72
Saba VM 7000	S–VHS	6000	37	18	11	6	kiváló	72
Bauer VCC 656	S–VHS–C	4000	36	17	14	4	kiváló	71
Bauer VCC 660	S–VHS–C	3800	35	17	14	5	kiváló	71
Blaupunkt CR–6000 S	S–VHS–C	4000	36	17	14	4	kiváló	71
Grundig S–VS–C 80	S–VHS–C	4000	36	17	14	4	kiváló	71
Grundig VS 8500	Hi8	4000	37	15	15	4	kiváló	71
JVC GR–S707	S–VHS–C	4500	35	17	13	6	kiváló	71
JVC GR–S99E	S–VHS–C	3300	35	17	13	6	kiváló	71
Metz 9636	S–VHS–C	4000	36	17	14	4	kiváló	71
Nikon VN–9500	Hi8	4000	37	15	15	4	kiváló	71
Nordmende HS–800	S–VHS–C	4500	35	17	13	6	kiváló	71
Panasonic NV–MS90	S–VHS–C	4000	35	17	14	5	kiváló	71
Panasonic NV–MS50	S–VHS–C	4000	36	17	14	4	kiváló	71
Philips VKR 9005	S–VHS–C	3800	35	17	14	5	kiváló	71
Philips VKR 9300	S–VHS–C	4800	35	17	13	6	kiváló	71
Saba VM 7100	S–VHS–C	4500	35	17	13	6	kiváló	71
Sony CCD–V900	Hi8	4000	37	15	15	4	kiváló	71
Telefunken A2500P	S–VHS–C	4500	35	17	13	6	kiváló	71
Canon A1	Video-8	4000	32	17	16	5	jó	70
Hitachi VM–S83E	S–VHS–C	4000	32	17	15	6	jó	70
Loewe S90	S–VHS–C	4000	32	17	15	6	jó	70
Canon E800	Hi8	3000	36	17	13	3	jó	69
Fischer FVC P2000	Hi8	4000	35	16	13	5	jó	69
Mitsubishi C40	S–VHS–C	3700	38	12	14	5	jó	69
Sanyo VMH 100P	Hi8	4000	35	16	13	5	jó	69
Siemens FA 129	Hi8	4000	35	16	13	5	jó	69
Bauer VCC 626	VHS–C	3000	33	17	14	4	jó	68
Loewe Profi 820	Video-8	3000	32	17	15	4	jó	68
Sharp VL–S 850	S–VHS–C	3500	37	11	14	5	jó	67
Canon E808	Video-8	3000	32	13	16	4	jó	65
Fujix M 890	Video-8	2500	31	17	13	4	jó	65
Sony CCD–V95	Video-8	3700	33	15	13	4	jó	65
Sanyo VM–ES88P	Video-8	2500	33	14	14	3	jó	64
Bauer VCC 550	S–VHS	4300	36	12	10	5	jó	63
Bauer VCC 836	Video-8	3500	33	14	11	5	jó	63
Blaupunkt CR–8080	Video-8	3500	33	14	11	5	jó	63
Canon E640	Video-8	3000	32	14	13	4	jó	63
Canon E80	Video-8	2800	32	13	15	3	jó	63
Chinon C8–C80 E	Video-8	3500	33	14	11	5	jó	63
Grundig S–VS–180	S–VHS	4300	36	12	10	5	jó	63
Hitachi VM–S7200	S–VHS	4500	36	12	11	4	jó	63
Metz 9630	Video-8	3500	33	14	11	5	jó	63
Panasonic NV–S1E	VHS–C	2500	34	12	14	3	jó	63
Sony CCD–F500	Video-8	2700	33	13	13	4	jó	63

Típus	Rendszer	Ár/DM	Kép	Hang	Szolgál-tatás	Felsze-reltség	Minősítés	Össze-sen
Sony CCD–V20061	Video-8	5500	33	15	12	3	jó	63
Panasonic NV–MS70E	S–VHS–C	2800	28	17	14	3	jó	62
Canon E90	Video-8	2000	31	13	13	4	jó	61
Grundig VS 8000	Video-8	2600	32	14	13	2	jó	61
Hitachi C–52	VHS–C	3500	32	11	15	3	jó	61
ITT–Nokia S–VMC 3699	S–VHS–C	3700	35	11	12	3	jó	61
JVC GR–S77	S–VHS–C	3700	35	11	12	3	jó	61
JVC GR–S70E	S–VHS–C	2800	35	11	12	3	jó	61
Normende SV–500	S–VHS–C	3700	35	11	12	3	jó	61
Saba VM 6995	S–VHS–C	3700	35	11	12	3	jó	61
Telefunken A2000P	S–VHS–C	3700	35	11	12	3	jó	61
Canon E50	Video-8	2000	31	13	13	3	jó	60
Canon E30	Video-8	2500	32	13	13	2	jó	60
Hitachi C 43	VHS–C	2800	32	11	15	2	jó	60
Sanyo S1	Video-8	3000	32	12	15	1	jó	60
Siemens FA 126	Video-8	3000	32	12	15	1	jó	60
Sony CCD–F380	Video-8	2300	31	13	14	2	jó	60
Sony CCD–TR55	Video-8	3000	30	14	13	3	jó	60
Sony CCD–F250	Video-8	2000	32	14	13	1	jó	60
Canon E77	Video-8	2700	30	13	13	3	közepes	59
Grundig VS 8320	Video-8	2000	30	14	13	2	közepes	59
Bauer VCC 610	VHS–C	2000	31	11	15	1	közepes	58
Blaupunkt CR 4600	VHS–C	2000	31	11	15	1	közepes	58
Grundig VS C45	VHS–C	2000	31	11	15	1	közepes	58
Hitachi VM–C1E	VHS–C	2300	31	11	15	1	közepes	58
Metz 9623	VHS–C	2000	31	11	15	1	közepes	58
Nikon VN–8300	Video-8	2500	31	14	10	3	közrepes	58
Panasonic NV–MC20	VHS–C	2000	31	11	15	1	közepes	58
Philips VKR 6843	VHS–C	2000	31	11	15	1	közepes	58
Sony CCD–F335	Video-8	2500	31	14	10	3	közepes	58
Fuji M 680	Video-8	4000	26	15	12	4	közepes	57
Sony V88E	Video-8	4000	26	15	12	4	közepes	57
Fisher FVC–P750	Video-8	2500	28	13	13	2	közepes	56
Pentax PV–C 860	Video-8	2700	28	13	13	2	közepes	56
Sanyo VM D 8P	Video-8	2500	28	13	13	2	közepes	56
Sanyo VM–D5P	Video-8	3700	30	14	8	3	közepes	55
Fisher FVC–P 901	Video-8	3700	30	14	8	2	közepes	54
Nikon VN 8200	Video-8	2700	25	14	13	2	közepes	54
Ricoh R–610	Video-8	2700	25	14	13	2	közepes	54
Sony F–330	Video-8	2700	25	14	13	2	közepes	54
Siemens FA118	Video-8	3700	30	14	8	2	közepes	54
Fisher FVC–P701	Video-8	2800	29	14	8	1	közepes	52
Pentax PV–C840	Video-8	2600	29	14	8	1	közepes	52
Sanyo VM–D3P	Video-8	2800	29	14	8	1	közepes	52
Siemens FA 114	Video-8	2800	29	14	8	1	közepes	52
Minolta C–50E	VHS–C	3500	29	11	7	2	közepes	49
JVC GR–A1	VHS–C	2100	27	10	10	1	közepes	48
Normende SV 301	VHS–C	2100	27	10	10	1	közepes	48
Saba VM 6945	VHS–C	2100	27	10	10	1	közepes	48
Telefunken A1000P	VHS–C	2100	27	10	10	1	közepes	48

Az S–VHS–C-k, a Hi–8-asok és a hangrögzítési rendszerükből fakadóan jobb hangvisszadást nyújtó Video–8-asok a normál VHS-eket bizony kezdik leszorítani a VHS–C-kkel együtt a szerényebb helyekre. Nos, éppen ezért, aki csillagot, pontosabban kamkordert akar választani, nem árt, ha az oszlopokat önmagukban vizsgálja. Nem szerepel a táblázatban a Fisher FVC–P720-as típusa, mely a jó középosztályban lehetne, az FVC–P901 pedig eléggé lecsúszott, s ezen nem is sokat csodálkozhatunk.
A Sonytól a CCD–TR55 Handycam is a helyén van, itt inkább a technikai csodát és a kis méreteket kell megfizetni. Változatlanul állítjuk, hogy ez a kamkorder igen jó szolgálatot tesz egy hosszú úton, de biztos kéz kell a használatához.
Bár a táblázatban a Sony CCD–F350-es típusa nem kapott helyet, de valahol csak a TR55-ös után helyezkedne el.
A Panasonic vállkamerái kiszorultak a táblázatból, pedig nyugodt képükkel, praktikus szolgáltatásaikkal nálunk ma is kedvelt típusok, és a hazai piacon érdeklődésre tarthatnak számot.

Keres-kínál

Rovatunkban ingyen tesszük közzé magánszemélyek 100 szótagnál nem hosszabb szövegű hirdetéseit. Felhívjuk a Kedves Olvasó figyelmét, hogy e rovatban nem áll módunkban közölni olyan hirdetéseket, amelyekben megvételre ajánlanak, vagy díjazás ellenében keresnek szerzői jogvédelem alatt álló műsorokat.

- **Eladom a Video Magazin 15–42. számait!** Szarvas Ferenc, 2451 Ercsi, Ságvári u. 69.

- Eladom vagy elcserélem Panasonic S–VHS NTSC videókamerámat hasonló Pal-rendszerűre. Tel.: 153-1105

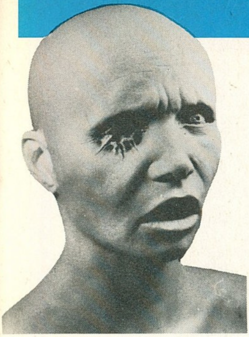
- Új Panasonic NV J30-as videórekorder 1 év garanciával és Philips VKR 6855-ös VHS kamkorder fél év garanciával eladó. Zakota Attila, Téglás, Kossuth u. 42. Tel.: 52/84-620

- Eladó egy Merkury Receiver, ezüstszínű előlappal. 2 × 20 Watt, Sanyo STKO77 végfokozat, 4 memória. Irányára: 6500 forint. Rendelkezésemre áll a Hitachi VT 520 E(CT), VT–525 E, VT–526 E videók magyar nyelvű kezelési utasítása. Kiss Mihály, 3200 Gyöngyös, Varga L. 14. I. em. 8.

- Műszaki cikkek kezelési utasításainak, prospektusainak fordítását német és angol nyelvről gyorsan és olcsón vállalom. Videókamerát vennék csak magas havi részletre. Németh László, 6120 Kiskunmajsa, Sallai u. 3/A/10.

- Panasonic NV–G45-ös videó magyarra fordított kezelési útmutató eladó, vagy 240 p. TDK kazettára cserélhető (új kazettára). Fodor Sándor, 6722 Szeged, Török u. 7. fsz. 2.

- Ortofon MC–10 S hangszedő + T–5 trafó eladó Pioneer PL–G lemezjátszóval, vagy anélkül. Lehoczky Ferenc, 6503 Baja, Akácos u. 19.

A maszkok ifjú mestere

Galaktikus lények, szétrobbant fejek és géppisztoly-sorozattól szétlyuggatott mellkas – mindezek ma már ugyanúgy az újabb kori filmes mitológia részei, mint a sztárkultusz, a dublőrök és a komputertechnika jelenléte. De egy iparág termékei is, egy iparágé, amely az illúziógyártás köré épült fel.

Pohárnok Iván, a képeken látható valamennyi maszk és figura az ő keze nyomát viseli

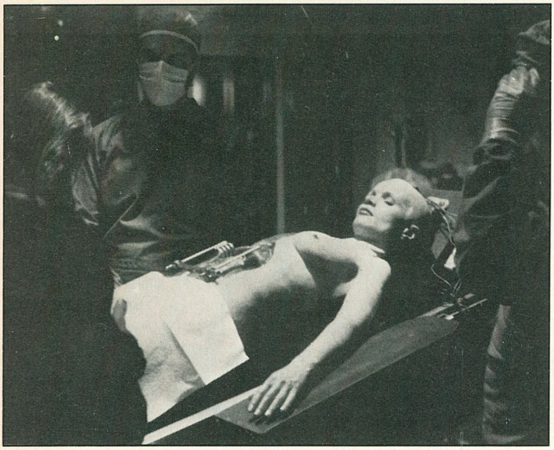
Hollywoodban ugyan már a harmincas évek óta dolgoznak különböző maszkműhelyek. Állítólag az Óz, a csodák csodája volt az első olyan film, amelyhez trükkmesterek segítségét vették igénybe, ám a máig ható nagy keresletet a Csillagok háborúja teremtette. Azóta sorjáznak a különböző horror- és akciófilmek, amelyek nem képesek meglenni a pirotechnikusok, műszerészek, formatervezők tudása nélkül.

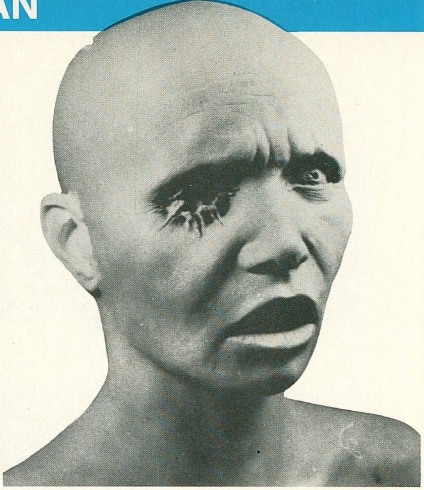
Hollywood ma körülbelül háromszáz főfoglalkozású trükkmesternek ad munkát – de nem úgy, ahogy azt mi itt, Kelet-Európában képzelnénk. Legtöbbjük ugyanis nem áll a stúdiók alkalmazásában, hanem szabadúszó, a filmstúdiók csupán egy-egy produkció vagy egy-egy feladat megoldására szerződtetik őket. Akadnak nagy profik, akik ma is egyedül dolgoznak, mások az utóbbi tíz-tizenöt évben tettek szert annyi tőkére és hírnévre, hogy több embert foglalkoztató műhelyt nyissanak. Egyesek valamilyen résztevékenységre specializálták magukat, mások mindenféle munkát elvállalnak. A szakma mára körülbelül tíz főbb ágra látszik osztódni; vegyészektől a mechanikusokon keresztül a maszkkészítőkig, de ezt az elméleti tagolást a gyakorlat természetesen nem követi, egy-egy műhely olykor a legmeglepőbb összeállításban szakosodik.

Másrészt viszont minden a feladatért van: ha megszületett a szerződés a filmprodukció és a trükkműhely között, utóbbiban megvásárolják a szükséges anyagokat, gépeket, szerszámokat – és ha kell, a szakembereket is. A stúdió ugyanis szintén feladatorientált, nem az az érdeke, hogy hosszú időre valakit magához kössön, hanem a feladat elvégzése. Ha például egy maszk elkészítéséről van szó, akár az is jobban megéri nekik, hogy egyetlen napra szerződtesse a legjobb mintázót, majd újabb egy napra a legjobb formakészítőt – természetesen mindenkit megfelelő módon megfizetve.

De maradjunk ennél a példánál. A műhely tulajdonosa tehát megkötötte a szerződést, majd felvesz a munka elvégzéséhez

TANULÓÉV HOLLYWOODBAN

Műtőasztalon a női robot a The Night of The Destroyment című filmből... **...és ugyanaz a maszk átlőtt fejjel**

szükséges számú alkalmazottat. Ezek között akad komolyabb szakember, de segéderő is, mivel a feladatokat pontos terv szerint osztják szét. Maszkok esetében például azokról a színészekről, akiknek készül, a mintázó vesz mintát, és erre az úgynevezett gipszpozitívra készül el maga a kívánt maszk – ez már a formakészítő feladata. Erről újabb gipszmintát – a gipsznegatívot – már esetleg valamelyik segédmunkás készíti, miként ő önti ebbe a gumihabot is, amiből elkészül végre a forgatáson felhasználható végtermék.

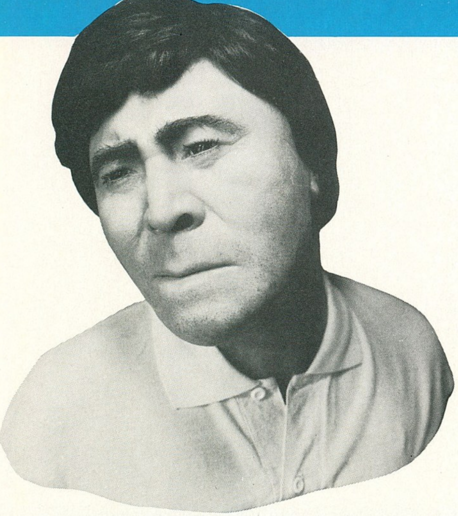
Öntött gumihabot, formázott, majd később már mintázott is Hollywoodban az a fiatalember, akitől a fenti megfigyelések is származnak. *Pohárnok Iván* már gyerekkorában készített különböző maszkokat, űrhajómodelleket (mint oly sokakat, őt is a Csillagok háborúja ihlette meg), amelyek után aztán hamarosan érdeklődni kezdett a filmgyár. Az ügyes kezű fiatalember egyre több megbízást kapott és eközben kezdett el levelezni egy New York-i maszkmesterrel. Dick Smith ugyan már nyugalomba vonult, de így is nagy névnek számít a szakmában, dolgozott Coppolának a Keresztapába, Scorsesének a Taxisofőrbe és egyik „fő műveként" Milos Forman Amadeusába ő készítette a nagy ellenlábas, Salieri öregkori maszkját.

Egy áldozat a sok közül Hollywoodból...

Nos, Smith úrnak tetszettek a levelekben Budapestről érkező képek, mert vendégül látta a magyar fiút, sőt azt javasolta neki, próbáljon szerencsét Hollywoodban is. Még nem volt tizenkilenc éves, amikor dolgozni kezdett, és mivel érdekes munka akadt, az eredetileg kitűzött három hónapból végül egy teljes év lett. Ahogy már a korábbiakból is kiderülhetett, a munka itt nem nyolcórás jelenlétet jelent, hanem feladatok állandó megoldását, és feladat csak akkor van, ha akad konkrét megbízatás is. Ifjú maszkmesterünk tehát összesen öt műhelyben is megfordulhatott, részt vett maszkok készítésében, de festett hátteret egy sörreklámba, összehozott egy szétrobbanó ingujjat és egy megtévesztésig élethű (robot) nő figuráját, három változatban...

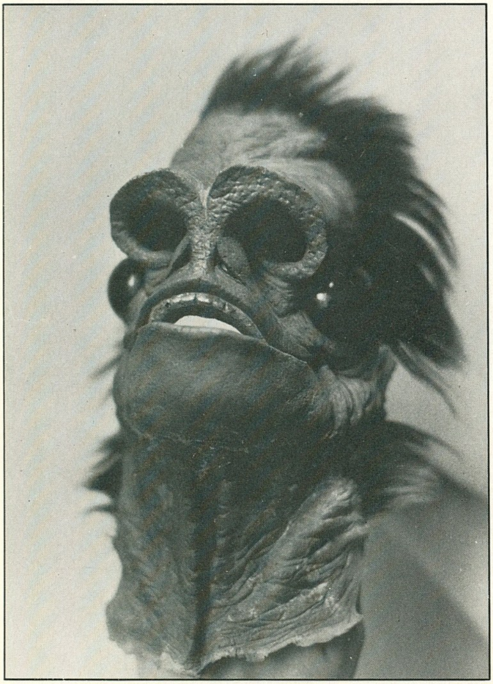
A trükkszakembereket természetesen kifejlett háttéripar segíti, nem létezik olyan kellék

Egy egyelőre még ép szereplő a The Virgin Terrorist filmből...

...aki így fest áldozatként

...és egy maszk immár hazai földön, amely a Hármas csatorna című produkció műsorvezetője számára készült

Véres kezek a The Tales from the Cript című televíziós sorozatban

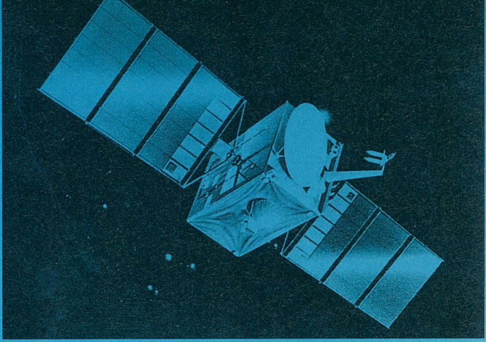
vagy szer, amely ne lenne beszerezhető, a tucatnyi szaklap szinte filmről filmre követi és elemzi a legújabb technikai újdonságokat és újításokat. A maszkmesterek többek között orvosi szakboltokba is járnak – ahhoz a bizonyos női robothoz például boncolási album is kellett, ugyanis szerepe szerint egyszer átlőtték a fején, egyszer a vonat haladt át rajta, sőt egy alkalommal meg is operálták és lenyúzták a bőrét...

Pohárnok Iván szerint egyébként egy amerikai trükkmester Magyarországon gyakran semmire sem jutna. Nálunk ugyanis nem a különleges megbízatások teljesítése a legnehezebb, hanem a szükséges kellékek beszerzése, ezért az ittenieknek sokkal nagyobb rutinjuk van a rögtönzésekben. Ha valaki hozzászokott, hogy mindent megrendelhet a katalógusok alapján, adott pillanatban viszont mégsincs a kezében a szükséges csavar – nos, ehhez képest egy kelet-európai mindenképpen előnyben van, hiszen egész élete tanítja a „nagyon primitív, de hasznos" rögtönzésekre.

Reméljük, sokszor találkozhatunk még az ifjú magyar trükkmester nevével mind hollywoodi, mind magyar produkciókban.

T. T.

HÍRÖZÖN

SZERKESZTI: CSÖRÖGI ISTVÁN

A „Rémálom" elhessenthető

Nem minden utca tűri el, hogy metelepedjen benne a „Rémálom". A dél-pasadenai Montrose Avenue lakói nem járultak hozzá, hogy az ő lakóhelyükön forgassák a „Rémálom az Elm utcában" soron következő, 6. részét. A producernek sikerült ugyan meggyőznie az érintett tizenöt lakó többségét, az egyik ház tulajdonosa azonban minden rábeszélés ellenére hajthatatlan maradt. *„Pedig csupán egy péntek éjszakán szerettünk volna dolgozni hét órát a háza előtt. Nem értem, miben zavarná ez őt"* – nyilatkozta a producer. Arra talán nem gondoltak a filmesek, hogy a háztulajdonos babonás lehet, s nem szeretné, ha Freddy bátyó a küszöb alatt beszivárogna az ő rémálmaiba...

Szovjet káosz

A szovjet filmgyártás az anarchia állapotába liberalizálta magát. Már csupán egyetlen dolog biztos ebben a káoszban: az, hogy senki nem tudja, mi lesz holnap. Az előző évhez képest tavaly háromszor több film készült. (1989., 130, 1990., 380). A közönség közben átpártolt az egyre növekvő mennyiségben beáramló külföldi (amerikai, francia, olasz) filmekhez. A mozi már nem az ideológiai harc eszköze. A cenzúra már nem korlátoz, ám az egy filmre jutó összeg erősen megcsappant. (Jelenleg kb. 500 000 rubel.)

Ilyen körülmények között a legnevesebb rendezők nemzetközi koprodukciókra vadásznak, külföldön forgatnak. A filmkereskedelem is eléggé fejetlen: gyakran előfordul, hogy üzletileg esélyes filmeket adnak el nyugati televíziós társaságoknak úgy, hogy a film nem került kia a mozikba. A videójogokról pedig szinte szólni is kár...

A 10 legkeményebb sorozat

Nem öklözők és nem is pornográfusok, hanem televíziós krimisorozatok kétes ranglistáját tették közzé nemrég Amerikában. A legdurvábbnak a CBS „Flash" c. eresztése bizonyult, ezt Fox „DEA" című produkciója, valamint az ABC „Young Riders" sorozata követi. A további hét között kettő olyan is szerepel (Hunter, McGyver), amelyeket a nálunk is fogható műholdas adások rendszeresen sugároznak. Vannak persze biztató előjelek az ellenkező tendenciákra is. Az elmúlt évben csökkent a főműsoridőben elkövetett tv-gyilkosságok száma Amerikában. 1989-ben még 9,5 erőszakos cselekvést követtek el a képernyőn egy óra alatt, tavaly már csak 8-at. Öt évvel ezelőtt még 19,3 öldöklés jutott a képernyőkre a legnézettebb órákban. Főműsoridőn kívül persze ma is működik a „húsdaráló": este 10 után akár húsz embert is hidegre lehet tenni egy órán belül.

A Noriega-szalagok

A CNN megkezdte a Noriega-per dokumentumainak közzétételét. A kép- és hangfelvételek, melyek a börtönben, a kihallgatáson és a tárgyalótermekben készültek, közokiratnak minősülnek, így azok megjelentetéséhez a CNN társaságnak nem volt joga, kétséges, hogy saját műsorpolitikai megfontolás alapján, bírósági engedély nélkül nyilvánosságra hozhat-e ilyen anyagokat. A CNN vezetői nyilván bíztak a „tárgyalótermi dráma" közönségsikerében, de arra nem gondoltak, hogy emiatt maguk is bírósági dráma szereplői lehetnek...

Keresztapa – ollóval

A híres rendező – rossz nyelvek szerint – maga is túl hosszúnak tartotta a „Keresztapa" legújabb, 3. részét, s már javában folyt a sajtóvetítés, amikor ő még szaporán kurtította az újságíróknak bemutatott verziót. Az amerikai forgalmazó, a Paramount mégis a hosszabb változat mellett döntött, mivel az mégsem járja, hogy mást lásson a sajtó és mást a közönség. Coppola más véleményen van: szerinte a rövidített verzió az igazi. Úgy hírlik, a kritikusok amúgy is kikezdték, amiért Sofia nevű leányát megajándékozta egy főszereppel, noha nem éppen tapasztalt színésznő...

Begolyózott tinik

A „Keresztapa 3." bemutató vetítésén a New York-i moziban nézeteltérés támadt két tinicsoport között. Az egyik heves vérű fiú, talán épp a filmből merítve példát, hatásos érvet keresvén előhúzott a zsebéből egy pisztolyt és lövöldözni kezdett. A hétszáz személyes nézőtéren a teljes tárat kilőtte: két felnőtt és két tini megsebesült, egy 15 éves fiú pedig meghalt. Arról nem szól a fáma, hogy a vita tárgya a film megítélése volt-e... Akkor már inkább a kritikusok.

Kopóságok Coppoláéknál

„Apokalipszis" – az asszony szemszögéből

Francis Ford Coppola felesége különleges dokumentumfilmet szerkeszt egy kábeltévé-társaság számára arról, hogy miként forgatták annak idején az „Apokalipszis most"-ot. A hatvanórányi fel nem használt felvétel igen gazdag anyagot kínál, s meglehet, ezután más szemmel nézzük majd Coppola mesterművét is.

„Öngyilkos" kazetták

30–40 lejátszás után a kölcsönzőbeli kazetták általában már károsodást szenvednek, a rajtuk látható film nem nyújt tökéletes látványt. Az ilyen kazetta jobb, ha kinyírja önmagát, mert a kölcsönző úgysem vonja ki a forgalomból, amíg teljesen használhatatlan nem lesz – gondolták a Rank fejlesztőmérnökei. Így született meg az „önmegsemmisítő" kazetta, amely 25 lejátszás után automatikusan letörli önmagát. Mivel a felhasznált anyagok minősége a csökkentett igénybevételnek megfelelően alacsonyabb, ezek a kazetták 30–45 százalékkal olcsóbbak is. Az új típusú műsorhordozót félszáz videótékában tesztelik – egyelőre csak az amerikai Sacramento városában. Nem nehéz elképzelni, mit emleget az, aki véletlenül huszonhatodikként viszi haza a kazettát...

Madonna szexi klipje

Egy hónap alatt több mint félmillió példányt kelt el (10 dolláros áron) Madonna „Justfy My Lova" c. videosinglejéből, annak ellenére, hogy a kazettán csak ez az egy szám látható-hallható. A kifejezetten pornográf hangvétel és képvilág miatt az MTV (az amerikai!) betiltotta a klip sugárzását.

A művésznő a hírre csak ennyivel reagált: „Így még jobb." És valóban jobb is, mert ha szünet nélkül sugározná a a tévé, nem kelt volna el a kazetták tizede sem.

HÍRÖZÖN

Beverly Hills kalóza

A mindenható filmmogulok orra előtt Hollywood szívébe is befészkelték magukat a kalózok. Egy Beverly Hills-i mozi tulajdonosát most azért citálta bíróság elé az illetékes hatóság, mert 43 olyan – többnyire új – filmet találtak nála, melyre nem vásárlás vagy kölcsönzés útján tett szert. A jogtalanul birtokolt 35-ös tekercsek olyan vadonatúj sikerfilmek, mint például a Predátor 2., Home Alone (Reszkessetek betörők) és a Rocky V. Feltehető, hogy nem illegális vetítéseket akart tartani az Amerika-szerte jól futó filmekből, hanem át akarta játszani azokat a video-feketepiac névtelen cárjainak...

Thaiföld – tiltott vidék

Már diplomáciai magaslatokba emelkedett a thai kalózkodás ügye. Nemcsak filmeket és videóműsorokat, de könyveket, hanglemezeket és computerprogramokat is „lepartizánkodtak" az ázsiai országban, ahol az amerikai követség hathatós intézkedéseket sürgetett. Addig is – a biztonság kedvéért – mindenféle szellemi termék exportját betiltották Thaiföldre.

Dühöngő arabok

Még ki sem tört az Öböl-háború, az amerikai tévéhálózatok és a hollywoodi álomgyár már ontani kezdte burkoltan arabellenes produkciókat. A rosszemberek negatív tulajdonságait lassan kizárólag az arabok viselik: 450 filmből csak 10 esetben szerepeltek pozitív hősként arabok. Többnyire gazdag, korrupt, kéjsóvár, gátlástalan alakokként ábrázolják őket. A *Sheik* (A Sejk) és a *Santa Barbara* című újabb tévéfilmek kapcsán az Amerikában élő arabok tiltakozásuknak adtak hangot a faji megkülönböztetés e burkolt formája miatt.

ában. A legdurvábbnak a CBS 'lash" c. eresztése bizonyult, zt Fox „DEA" című produkciója, alamint az ABC „Young Ri-ers" sorozata követi. A további ét között kettő olyan is sze-pel (Hunter, McGyver), nelyeket a nálunk is gható műholdas dások rendsze-sen sugároz-ak. Vannak ersze biz-tó előjelek ben még 9,5 erőszakos cselekvést követtek el a képernyőn egy óra alatt, tavaly már csak 8-at. Öt évvel ezelőtt még 19,3 öldöklés jutott a képernyőkre a legnézettebb órákban. Főműsoridőn kívül persze ma is működik a „húsdaráló": este 10 után akár húsz embert is hidegre lehet tenni egy órán belül.

„Érzékibb, mint Jane Russell,
szőkébb, mint Marilyn Monroe,
s ügyesebb mindkettőjüknél."
(Dan Yakir)

JESSICA LANGE

King Kong, Frances, Oscar és a többiek

King Kong hatalmas óriásgorilla volt, rettenetes őserővel és érző szívvel megáldva. A gyengéje a gyengébbik nem, azok közül is kiváltképp a szőkék és bögyösek. Áldozati asszonyáért mindenre képes volt, a menyasszonyának tekintette, a tenyerén hordozta, s minden kívánságát teljesítette. Szerelmük mégis beteljesületlen maradt, a fizikai korlátok gátat szabtak vágyaiknak. Sokáig úgy nézett ki, hogy a szépség és a szörnyeteg ezen újkori tündérmejésének szőke bombázója csak az óriásmajom figyelmét tudta felhívni magára. Hosszú évek kellettek még ahhoz, hogy a szőkeség bebizonyítsa: a sikoltozáson és a rémüldözésen kívül komolyabb feladatok megoldására is képes.

Mint már annyiszor, véletlenül kezdődött az egész. 1976-ban Dino Laurentiis új arcot keresett a *King Kong* remake-jéhez, az óriásmajom menyasszonyának szerepére. Majd' háromezer statiszta közül válogattak, végül választásuk egy ismertebb címlap modellre esett. Amikor behívták próbafelvételre, a lány magával hozta a szobatársnőjét is, Jessica Lange-et. A rendezőnek feltűnt a barátnőjére várakozó lány, s vele is készített pár felvételt. A próba olyannyira jól sikerült, hogy a szerepet is ő kapta meg. Bár a film végül nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, Laurentiis hétéves szerződést kínált a csábos külsejű Lange-nek. Úgy tűnt, a hollywoodi karrier sínre került, s Jessica különösebb gond nélkül futja majd be a szőke démonok megszokott pályáját. A dolog azért mégsem alakult ilyen egyszerűen. Mielőtt fölszállnánk mi is a hollywoodi expresszre, térjünk vissza az életút korábbi állomásaihoz.

Jessica Lange 1949. április 20-án született egy minnesotai falucskában. Egyszerű farmercsaládból származott, még ma is áll a fatörzsekből összerótt szülői ház, ahová vissza-vissza menekül, ha már végképp elege van New Yorkból. *„Itt nincs televízió, nincs telefon, több állat van, mint ember, a vizet kútból kell merni és hasogatni kell a tűzifát. Ez a világon kívüli egyszerűség visszaadja a realitásérzékedet."* Épp a realitásérzékkel volt baj – ha nem is az övével –, amikor az első lépéseket tette Jessica a divatszakma, a fotómodellek világában.

„Napról napra abszurd értékekkel tömik tele a fejed. Csak a lábad hosszúsága, a hajszíned, csontformád után ítélnek meg. ...Tudom, hogy kicsi a szemem, szabálytalanok a fogaim és az orrom, ám apránként ezek a fogyatékosságok monumentális, gigantikus hibákká fokozódtak. Minden pillanatban emlékeztettek rájuk, megaláztak!" Jessica nem is bírta sokáig ezt az életet, Európába, Párizsba, a művészetek és a fény városába menekült. Két évig (1971–73) maradt ott, Etienne DeCrouxnál tanult pantomimet, s az Opere Comique társulatában táncolt. Párizs nagy hatással volt

Zenedoboz vagy Pandora szelencéje...? Jessica a *Music Box* című filmben

rá: „úgy éreztem, hogy ez az igazi élet: művészek, entellektüelek, bohémek között..."

Bár most már képes volt a világot is más szemmel nézni, az akaratereje, energikussága, szabadságvágya a régi maradt, ezen tulajdonságok feltehetően pionir őseinek véréből fakadtak. *„Feldühítenek az engedelmes nők, s ki nem állhatom azokat a férfiakat, akik ezt becsülik."* A magánéletében is a függetlenséget szereti, a korai házasságát követően (Paco Grande filmtörténész volt a férje) Mihail Barisnyikovval élt együtt, akitől kislánya, Alexandra született. (Azóta született még egy gyermeke, és Sam Shepard élettársa lett.) Párizs mellett Alexandra volt a másik legfontosabb dolog a világon, amely alapjaiban változtatta meg életét. *„Amikor a kislányomra gondolok, érzem, hogyan tűnik el az egoizmus és az önimádat belőlem."*

A *King Kong* egyetlen pozitívuma az volt, hogy Jessica megtetszett Bob Fossé-nak. A rendező írt is neki egy gratuláló levelet, és Lange később eljátszhatta Angelika, a fehérbe öltözött Halál szerepét Fosse életrajzfilmjében, a *Mindhalálig zené*ben (1979). A *Hogyan küzdjük le nehézségeinket?* (1980) című filmben egy olyan modellt kellett megformálnia, aki arról álmodozik, hogy egyszer filmcsillag lesz belőle. Az ismerős témájú, negédes, sablonos komédia azonban csak mérsékelt sikert aratott, s így Laurentiis talonba tette Jessicát. Talán ott is maradt volna örökre, ha Jack Nicholson nem hívja föl rá egy másik rendező, Bob Rafelson figyelmét. Rafelsont, aki éppen Nicholson mellé keresett partnernőt *A postás mindig kétszer csenget* (1981) című híres-hírhedt James Cain-regény új feldolgozásához, lenyűgözte az az erotikus kisugárzás, érzékiség, amely Jessicából áradt. Természetesen övé lett Cora Papadakis szerepe. (A vert mezőnyben volt egy Meryl Streep nevű világsztár is!) A brutális gyilkosságba torkolló heves szexuális szenvedély hiteles átélése – a Nicholson–Lange kettős élesbe átment konyhaasztali produkciójáról azóta is legendákat mesélnek! –, újra az érdeklődés középpontjába emelte Lange-t. *„Jessica hihetetlenül érzékeny teremtés, és cseppet sem esik nehezére, hogy fantasztikusan érzéki asszony legyen"* – állítja róla Rafelson.

„Remélem, ezután majd komolyabban vesznek!" – bízott benne Jessica Lange annak idején, *A postás...* után. Olyannyira komolyan vették, hogy a következő évben egy drámai és egy vígjátéki főszerepet is felkínáltak a számára. Mindkettő óriási siker lett. Az egyik szakmai és kritikusi berkekben, a másik a közönség körében. *Francis* Farmer hányatott, sanyarú, tragédiába torkolló életének eljátszása rendkívüli színészi feladat volt, amelyet Lange fantaszti-

Apa és leánya.
Az excsendőr hálátlan szerepében Armin Müller-Stahl

JESSICA LANGE FILMJEI:

King Kong (1976) r.: John Guillermin (bemutatott)
All That Jazz (1979) **Mindhalálig zene,** r.: Bob Fosse (bemutatott)
How to Beat the High Cost of Living? (1980) **Hogyan küzdjük le nehézségeinket?,** r.: D. Scheerer
The Postman Always Rings Twice (1981) **A postás mindig kétszer csenget,** r.: Bob Rafelson (bemutatott)
Tootsie (1982) **Aranyoskám,** r.: Sydney Pollack (bemutatott)
Frances (1982) r.: Graeme Clifford (bemutatott)
Cat on a Hot Tin Roof (1984 TV) **Macska a forró bádogtetőn,** r.: Hofsiss
Country (1984) **Vidék,** r.: Larry Pearce
Sweet Dreams (1985) **Édes álmok,** r.: Karel Reisz (MOKÉP videotéka)
Crimes of the Heart (1986) **A szív bűnei,** r.: Bruce Beresford
Far North (1989) **Távoli észak,** r.: Sam Shepard
Music Box (1989) **Zenedoboz,** r.: Costa–Gavras (bemutatott)
Men Don't Leave (1990) **A férfiak nem mentek el,** r.: Paul Brickman

A válságlovag és az unatkozó háziasszony portréi Bob Rafelson híres-hírhedt *A postás mindig kétszer csenget* című filmjéből...

kus átéléssel, hihetetlen drámai erővel oldott meg. Alakításával még a szőrösszívű, vájtszemű kritikusokat is lefegyverezte, s teljesen megérdemelten Oscar-díjra is jelölték.

Nehéz volt elhinni, hogy a bolondok házába zárt filmcsillag azonos az álruhás Dustin Hoffman partnereként feltűnő szelíd, vonzóan erotikus színésznővel. Pedig így igaz! Jessica Lange nagyszerű játékával, de még inkább a bájos megjelenésével az *Aranyoskám*ban szinte önkéntelenül is Marilyn Monroe-t juttatta az emberek eszébe. Azzal a nem elhanyagolható különbséggel, hogy őt ezért az alakításáért is Akadémiai-díjra jelölték, sőt el is nyerte az Oscart, a legjobb női mellékszereplő kategóriában. Teljesítménye egyedülálló: ugyanazon évben két Oscar-nomináció két különböző kategóriában, s az egyiket meg is kapja!

Jessica Lange 1982-ben, 33 évesen, a siker csúcsára érkezett. Kedvére válogathatott a forgatókönyvek között – s ő igazán igényes maradt. A *Vidék* (1984) egy nosztalgikus visszatekintés számára gyermekkorára, egykori szülőházájára. Egy újabb kihívás a Patsy Cline énekesnőről készült életrajzfilm, az *Édes álmok* (1985). És akkor még nem is beszéltünk *A szív bűnei*nek (1986) látszólag nagyon kemény, ám a felszín alatt rettentően sebezhető nővéréről, a *Zenedoboz* (1989) ügyvédnőjéről. *„Elégedett vagyok"* – vallotta be egy, a Corriera della Seranak adott interjújában 1987-ben. *„A legváltozatosabb szerepeket alakíthattam, egyik sem hasonlított a máskihoz, és meg kell mondanom, hogy éppen azért esett rájuk a választásom, mert mindegyik új érzelmi élményt adott."*

Hol van már az az idő, amikor az emberek egy olyan torz képet alakítottak ki maguknak Jessica Lange-ről – „az a bárgyú szépség a *King Kong*ból", amelynek semmi köze sem volt a valóságos énjéhez? Ám végül is ma, túl a negyvenen, bánja, hogy sokak szemében, a komoly és elkötelezett szerepei ellenére, még mindig szexszimbólumnak számít.

Úgy érvel, mint James Cagney egykoron: egyes színészek valami veleszületett mágneses erővel rendelkeznek, amely érzékiséggé válik és vonzóvá teszi őket. Van, aki tökéletes mozdulatlanságával is uralja a társaságot, van, akit viszont az üvöltözése és gesztikulálása ellenére sem vesznek észre. „Realista színésznek tartom magam, úgy gondolom, sokat harcoltam azért, hogy ezt bebizonyíthassam."

Galla Miklós, a Humorfesztivál győztese a Folytassa... sorozatról:

Csakis szexet, angolok vagyunk!

Angol humor... Esztétikai kategóriaként semmiképp sem állja meg a helyét e megnevezés, hiszen angol nemzetiségű írók, előadók, filmesek olyannyira különböző indíttatású, felfogású és ízlésű műveket hoztak és hoznak létre, hogy ezeket lehetetlen egy kalap alá venni. Ugyan összehasonlítható-e Norman Wisdom Pitkin) harsánysága Peter Sellers bizarr habitusával? Vajon lehetséges-e egy napon említeni a Monty Python csoport százötvenes intelligenciahányadosú abszurd humorát Benny Hill, a Buszon-sorozat vagy a Folytassa-széria olcsó vulgarizmusával? Természetesen nem. Maradjunk tehát annyiban, hogy angol humor az, amit angol emberek hoznak létre. Mint ahogy „német zene" Baché és a Kraftwerk együttesé, a „magyar líra" Adyé és Weöresé.

Ezúttal nézzük az angol humor egyik évtizedekre menően sikeres, sokak által kedvelt vonulatát, a Folytassa-sorozatot. 1959-ben, *a Folytassa, őrmester!*-rel kezdődött és néhány éve a *Folytassa, Emanuelle!*-lel fejeződött be a világ filmgyártásának egyik leghosszabb sorozata. A két fenti filmmel együtt összesen huszonkilenc, egyenként másfél órás epizód hagyta el Peter Rogers producer és Gerald Thomas rendező műhelyét, valamint két tévésorozat is készült; ezek félórás összeállítások a filmek legmulatságosabbnak ítélt jeleneteiből. A hatvanas években Magyarországon is kedvelt volt a sorozat néhány darabja, így például a Folytassa, Kleó!, a Folytassa, Cowboy! és a Folytassa, doktor!

A Folytassa-humor lényege nem igényel, de nem is tűrne hosszú eszmefuttatást: általában akármiről szól is a film, női fenekek és bugyik, illetve az ezek körüli félreérthető és félre nem érthető megjegyzések, szituációk jelentik a leggyakoribb humorforrást. Színesítésképpen persze előfordul teli emésztőgödörbe esett régészprofesszor (Folytassa hátulról!), szakállnövesztő szerrel beinjektált női betegcsoport (Folytassa újra, doktor!), fokhagymaillatú királyné (Folytassa, Henry!) vagy homokot eresztő vízcsap (Folytassa külföldön!). Egyszerű helyzetkomikumok, átlátható félreértések végtelen sora a Folytassa..., állandó nemi utalásokkal. Peter Rogers szerint: „Közönségesek vagyunk, de sohasem durvák." Ezzel az állítással talán vitatkozni fognak azok, akik kikölcsönözvén a Folytassa hátulról! magyar változatát, gyakorta azt hallják az abban szereplő beszélő madártól, hogy „Baszódj meg".

Sidney James és Barbara Windsor (Folytassa külföldön!)

A sorozat készítői valószínűleg úgy gondolták: ha gyakran különböző történelmi korokba helyezik a cselekményt, kevésbé lesz feltűnő, hogy tulajdonképpen mindig ugyanarról van szó. Így látogathatunk el például az ókorba (Folytassa, Kleó!), a középkorba (Folytassa, Henry!), a vadnyugati időkbe (Folytassa, Cowboy!), vagy India angol gyarmati korába (Folytassa a Khyberen!). Találunk a filmek között stílusparódiát is: a Folytassa a kémkedést! 1965-ben, vagyis James Bond népszerűségének (első) csúcsán született, míg a Folytassa a sikoltozást! a horrorfilmeket igyekszik megfricskázni. Nem kevesebb, mint négy Folytassa-epizód játszódik kórházban: a Folytassa, nővér!, a Folytassa, doktor!, a Folytassa újra, doktor! és a Folytassa, főnővér! Úgy látszik, a betegség témaköre, az orvos-páciens viszony, no és persze a fiatal ápolónők a szokásosnál is jobban megmozgatták a stáb fantáziáját. Érdekes, hogy míg más alkotók általában megújulásra, fejlődésre törekszenek, Folytassáék éppen ellenkezőleg: náluk az volt a cél, hogy mindig *ugyanazt* sikerüljön elmondani, még ha más-más körítéssel is.

Az persze kétségtelen, tény, hogy bár e mozik cselekménye nem bonyolult jellemábrázolások szövevénye, azért profi forgatókönyvíró (legtöbbször Talbot Rothwell) keze nyomát viselik magukon. A hitelesség ugyanakkor nem szempont, ha egy jó gegre van lehetőség.

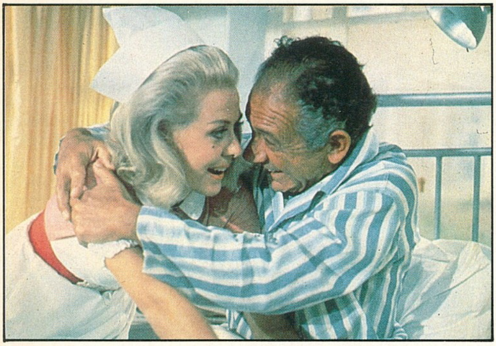
A sorozat hosszú távú sikerének legfőbb oka nyilvánvalóan a karizmatikus színészgárda. Valóban eredeti, markáns egyéniségű figurák játszották a Folytassa-filmek főszerepeit. Például Kenneth Williams, a hosszúkás és gumiarcú örök agglegény, a külsődleges felháborodás nagymestere. Vagy a joviális Sidney James, aki élvhajhász, szoknyapecér karakterek egész légióját játszotta el. Feleségét vagy udvarlottját leg-

Charles Hawtrey és Kenneth Williams (Folytassa újra, doktor!)

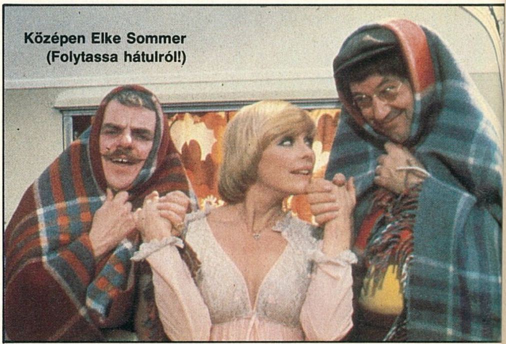

Kenneth Williams nem kér Joan Simsből (Folytassa a szeretkezést!)

Sidney James szokásos szerepkörben (Folytassa doktor!)

Középen Elke Sommer (Folytassa hátulról!)

A jobb oldalon Hattie Jacques (Folytassa főnővér!)

többször a savanykás arckifejezésű Joan Sims alakította. S ha már a nőknél tartunk: Hattie Jacques a testes matróna, a jóságos főnővér szerepkörében volt otthonos, míg Barbara Windsornak a nagy mellű és izgató fenekű bombázó skatulyája jutott. A komikus soványság megtestesítője a szemüveges Charles Hawtrey, a jóképű, naiv fiatalemberé legtöbbször Jim Dale, Kenneth Connornak pedig általában a balek szerepét osztották ki. Két ízben előfordult, hogy frissítésként (vagy netán egyeztetési gondok miatt?) a csapaton kívüli ismert színészre bízták főszerepet: Phil Silvers a Kövesd azt a tevét!, Elke Sommer pedig a Folytassa hátulról! kockáin tűnik fel. (Sajnos a komikusok is halandóak: Sidney James 1976-ban, Hattie Jacques 1980-ban, Kenneth Williams pedig 1988-ban hunyt el.)

Kenneth Williams, Sidney James és Terry Scott
(Folytassa, Henry!)

Kenneth Conor,
Joan Sims és Sidney James
(Folytassa Henry!)

Sajnálatos, hogy a Mokép újonnan kiadott kazettáin a jelzéssel ellentétben a filmeket *nem* szinkronizálták, hanem az eredeti hang fölé tették a magyart. Ezt hangalámondásnak nevezik (hiszen ilyenkor a magyar hangok nincsenek *szinkronban* a színészek szájmozgásával) még akkor is, ha minden szereplőnek külön magyar hangja van. Kissé zavaró megoldás ez; a szovjet televízióban látni néha hasonlót. Talán mégiscsak jobb lenne „rendesen" szinkronizálni a filmeket, vagy ha ez túl költséges, akkor visszatérni a jól bevált feliratozáshoz, hiszen úgy mindkét nyelv értői teljes értékű élményt kaphatnak.

Mindazonáltal, aki túl tudja magát tenni az e „kísérlet" okozta kényelmetlenségen, az másfél órán át problémamentesen „szórakoztatva lesz", *bármelyik* Folytassa-filmet veszi is ki a kölcsönzőből.

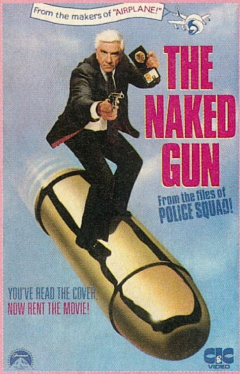
A FOLYTASSA-FILMEK TELJES LISTÁJA
a hazai kölcsönzőkben egy részük található meg:

Carry On Sergeant (Folytassa, őrmester!)
Carry On Nurse (Folytassa, nővér!)
Carry On Teacher (Folytassa, tanár úr!)
Carry On Constable (Folytassa, közrendőr!)
Carry On Regardless (Azért is folytassa!)
Carry On Cruising (Folytassa a tengeren!)
Carry On Cabby (Folytassa, taxis!)
Carry On Jack (Folytassa, Jack!)
Carry On Spying (Folytassa a kémkedést!)
Carry On Cleo (Folytassa, Kleó!)
Carry On Cowboy (Folytassa, Cowboy!)
Carry On Screaming (Folytassa a sikoltozást!)
Follow That Camel (Kövesd azt a tevét!)
Don't Lose Your Head (Ne veszítsd el a fejed!)
Carry On Doctor (Folytassa, doktor!)
Carry On Again Doctor (Folytassa újra, doktor!)
Carry On Up The Khyber (Folytassa a Khyberen!)
Carry On Camping (Folytassa a kempingben!)
Carry On Loving (Folytassa a szeretkezést!)
Carry On Up The Jungle (Folytassa a dzsungelben!)
Carry On Henry (Folytassa, Henry!)
Carry On At Your Convenience (Folytassa, ahogy akarja!)
Carry On Matron (Folytassa, főnővér!)
Carry On Abroad (Folytassa külföldön!)
Carry On Girls (Folytassátok, lányok!)
Carry On Dick (Folytassa, Dick!)
Carry On Behind (Folytassa hátulról!)
Carry On England (Folytasd, Anglia!)
Carry On Emanuelle (Folytassa, Emanuelle!)

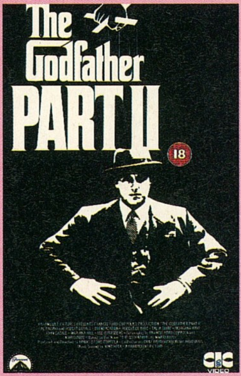
VILÁGSIKEREK VILÁGSZÍNVONALON

CIC VIDEO

DUNA NEMZETKÖZI FILM KFT

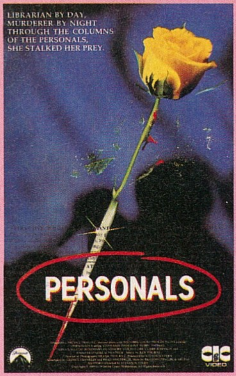
CSUPASZ PISZTOLY

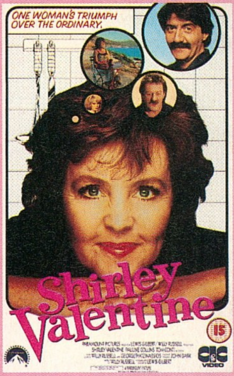
A KERESZTAPA II.

VISSZA A JÖVŐBE II.

HALÁLOS RANDEVÚK

SHIRLEY VALENTINE

EGÉRMESE

Paramount
A Paramount Communications Company

DUNA FILM

– CSÚCS A KÉPERNYŐN!

UNIVERSAL®